

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista

Laakso, Elisa
Laurila, Jennika

2016 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatus- laista

Laakso, Elisa
Laurila, Jennika
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2016

Laakso Elisa & Laurila Jennika

Varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista

Vuosi 2016 Sivumäärä 71

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista. Tavoitteena oli tuoda esille varhaiskasvattajien näkökulmia myös omaan osaamiseensa liittyen. Päivähoitolaki muuttui varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015. Varhaiskasvatuslaissa on määritelty tavoitteet varhaiskasvatukselle.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui varhaiskasvatuksen pedagogiikasta, varhaiskasvatuksen historiasta, sen yhteiskunnallisesta asemasta ja merkityksestä, henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista sekä varhaiskasvattajien osaamistarpeista. Keskeisinä osioina käsiteltiin myös päivähoitolain muuttumista varhaiskasvatuslaiksi, lakimuutoksia ja lain asettamia tavoitteita. Opinnäytetyöntekijät keräsivät opinnäytetyön tutkimusaineiston itse ja kysely toteutettiin sähköisenä lomakkeena Keravan kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijöille. Opinnäytetyön kyselylomakkeeseen vastasi 46 varhaiskasvattajaa. Opinnäytetyö toteutettiin sekä määrällisenä että laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto analysoitiin käyttäen tilastollisia menetelmiä ja sisällönanalyysejä.

Varhaiskasvattajien arviot omasta osaamisestaan vaihtelivat tavoitteista riippuen. Haastavimmaksi varhaiskasvattajat kokivat tavoitteiden toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä. Tuloksista ilmeni varhaiskasvattajien tarve lisä- ja täydennyskoulutuksille tavoitteiden toteuttamiseksi. Varhaiskasvattajien käsityksien mukaan tavoitteet tulevat vaikuttamaan varhaiskasvatuksessa useasta eri näkökulmasta käsin ja tavoitteiden toteuttaminen työssä koettiin tärkeäksi. Opinnäytetyön tulosten avulla voidaan avata keskustelua varhaiskasvatuksen työyhteisöissä ja arvioida varhaiskasvattajien tarvetta lisä- tai täydennyskoulutuksille varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

Laakso Elisa & Laurila Jennika

Early childhood educators' opinions of the new Early Childhood Education Law

Year	2016	Pages	71
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to research early childhood educators' of the goals of the Early Childhood Education Law and investigate their appraisal of their own competences for accomplishing the goals. The Day Care Law changed to the Early Childhood Education Law on 1st of August 2015. The Early Childhood Education Law contains specific early childhood education goals for early childhood education. The aim was to establish the early childhood educators' points of view of these changes.

The theoretical framework of this quantitative and qualitative thesis consisted of early childhood education, pedagogy, history of early childhood education, the social position and significance of early childhood education, as well as the qualifications and competence requirements of professionals. A fundamental part of the theoretical framework was the process involved in the change from the Day Care Law to the Early Childhood Education Law, amendments and the goals set by the law. The writers of the thesis collected research material by themselves and an electronic questionnaire was sent to employees within early childhood education in the city of Kerava. A total of 46 early childhood educators responded. The material was analysed using statistical methods and inductive content analysis.

The appraisal of the early childhood educators of their own competences varied depending on which of the goals was in question. The most challenging aspect experienced by the early childhood educators was achieving goals related to the pedagogical planning. The results indicated that there was a need for further or additional education to reach the goals. The early childhood educators considered that the goals affect many different aspects of their work and the fulfilment of goals was seen as important. This research could be extended in the future to establish the required further or additional education to meet the competence requirements of early childhood educators.

Keywords: early childhood education, the Early Childhood Education Law, early childhood educator, competence, further or additional education

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Teoreettinen viitekehys.....	7
2.1	Varhaiskasvatus.....	7
2.1.1	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka	9
2.1.2	Varhaiskasvatuksen historiaa ja merkittäviä kehittämistapahtumia	10
2.1.3	Varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen asema ja merkitys	13
2.1.4	Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset.....	16
2.1.5	Varhaiskasvattajien osaamistarpeet	18
2.2	Päivähoitolaista varhaiskasvatuslaiksi	19
2.2.1	Uudistetun varhaiskasvatuslain muutokset	20
2.2.2	Varhaiskasvatuslain tavoitteet	22
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	24
4	Opinnäytetyön toteutus.....	24
4.1	Aineisto ja menetelmälliset valinnat	25
4.1.1	Määrällinen ja laadullinen tutkimus	26
4.1.2	Aineistonkeruu	27
4.1.3	Kyselylomake.....	28
4.1.4	Aineiston analyysi	29
5	Tutkimustulokset.....	30
5.1	Tutkimukseen osallistuneiden varhaiskasvattajien taustatiedot	30
5.2	Varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista yleisesti.....	32
5.3	Laadullisen osion tutkimustulokset	33
5.4	Tavoitteiden toteuttaminen varhaiskasvatustyössä.....	35
5.5	Lisä- tai täydennyskoulutuksen tarve oman osaamisen kehittämiseksi.....	41
6	Tutkimuksen luotettavuus	43
7	Eettiset kysymykset	44
8	Pohdinta	46
8.1	Tutkimustulosten tarkastelua: osaaminen	46
8.2	Tutkimustulosten tarkastelua: lisä- tai täydennyskoulutustarve	49
8.3	Tutkimustulosten tarkastelua: käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteista	50
8.4	Opinnäytetyöprosessi	52
8.5	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.....	53
	Lähteet	55
	Kuviot	59
	Taulukot	60
	Liitteet.....	61

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista. Tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvattajien käsityksiä varhaiskasvatuslaista yleisesti ja heidän arviota omasta osaamisestaan lain asettamien tavoitteiden toteuttamiseksi. Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset on saatu tutkimukseen osallistuneilta Keravan kaupungilla työskenteleviltä varhaiskasvattajilta. Opinnäytetyön tavoitteena on nostaa esille varhaiskasvattajien näkökulmia ajankohtaiseen aiheeseen liittyen.

Aihe ja tarve tämän opinnäytetyön tekemiselle on lähtöisin Keravan kaupungilta. Mahdollisuuksia opinnäytetyön tekemiselle lakimuutokseen liittyen oli paljon, sillä muutos on uusi, ajankohtainen ja laaja kokonaisuus. Opinnäytetyöntekijät rajasivat ja tarkensivat aihetta yhdessä työelämän yhteistyökumppanin kanssa.

Uusi varhaiskasvatuslaki on astunut voimaan 1.8.2015 ja sen tuomat muutokset ovat asettumassa hiljalleen varhaiskasvatuksen kentälle. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen määritellään olevan lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus, joka muodostuu kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta. Erityisesti siinä painottuu pedagogiikka. (Varhaiskasvatuslaki.)

Yksi keskeisimmistä asioista lain uudistamisessa on varhaiskasvatuksen kymmenen tavoitetta, jotka laki ensimmäistä kertaa työlle asettaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteiden tarkoituksena on lapsen kokonaisvaltainen huomioiminen niin yksilöllisen kehittymisen kuin oppimisenkin kannalta, lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. (Mahkonen 2016, 39.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen keskiössä ovat varhaiskasvatuslain asettamat tavoitekohdat.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui varhaiskasvatuksesta ja sen erilaisista teemoista: varhaiskasvatuksen pedagogiikasta, historiasta, varhaiskasvatuksen yhteiskunnallisesta asemasta ja merkityksestä, varhaiskasvattajien kelpoisuusvaatimuksista ja osaamistarpeista. Lisäksi siinä on käsitelty uuden lain muutoksia ja lain asettamia tavoitteita.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Opinnäytetyön otanta on 46 (f=46) Keravan kaupungilla työskentelevää varhaiskasvattajaa. Aineisto analysoitiin tarkoituksenmukaisesti määrällisin ja laadullisin menetelmin. Opinnäytetyön tutkimustulosten avulla on tuotu esille varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista. Opinnäytetyö voi avata lisää keskustelua varhaiskasvatuksen teemoihin liittyen ja työelämä voi hyödyntää opinnäytetyötä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä opinnäytetyössä teoreettisen viitekehyyksen ydin muodostuu varhaiskasvatuksesta ja 1.8.2015 voimaan astuneesta uudesta varhaiskasvatuslaista sekä sen asettamista varhaiskasvatuksen tavoitteista. Varhaiskasvatukseen ja sen erilaisiin teemoihin sekä lakimuutokseen liittyen löytyi paljon tietoa, jotka tukevat tämän opinnäytetyön teoreettista viitekehystä.

Tämän opinnäytetyön teoreettisen viitekehyyksen keskiössä ovat varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen pedagogiikka, varhaiskasvatuksen historia ja tärkeät muutokset, varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen asema ja merkitys sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja varhaiskasvattajien osaamistarpeet. Lisäksi käsitellään päivähoitolain muutosta varhaiskasvatuslaiksi sekä tuodaan esille uuden varhaiskasvatuslain muutokset ja varhaiskasvatuslain asettamat tavoitteet.

Tässä opinnäytetyössä on keskitytty tutkimaan varhaiskasvattajien käsityksiä uuden varhaiskasvatuslain asettamista tavoitteista ja heidän arviota omasta osaamisestaan lain asettamien tavoitteiden toteuttamiseksi. Opinnäytetyön pyrkimyksenä on nostaa esille varhaiskasvattajien ajatuksia aiheesta.

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus käsitteenä on monimuotoinen ja muuttuva. Sen määritelmät ovat muuttuneet vuosikymmenten edetessä. Käsitys leikkivästä ja suojeltavasta lapsesta on muuttunut korostamaan oppivaa, omatoimista, taitavaa lasta. (Reunamo 2007, 99.) Käsite varhaiskasvatus voidaan nähdä laajana yläkäsitteenä, joka kätkee sisälleen paljon erilaisia termejä, joiden merkityksiä tässä luvussa avataan. YK:n lasten oikeuksien sopimus on yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen arvopohjaa ohjaavista säännöksistä. Myös lainsäädäntö ja perusoikeussäännökset ovat tärkeitä periaatelähtökohtia varhaiskasvatuksessa. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2009, 20.)

Varhaiskasvatusta ohjaavien valtakunnallisten linjausten ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti varhaiskasvatus on lapsen erilaisissa elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Sen ydin on tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) 1.8.2015 voimaan astunut varhaiskasvatuslaki määrittelee varhaiskasvatuksen olevan suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa korostuu pedagogiikka (Varhaiskasvatussuunnitelma 2016). Lisäksi Terveystieteiden tutkimuskeskus määrittelee, että varhaiskasvatuksen tarkoituksena ja tavoitteena on tukea lasta kokonaisvaltaisesti näillä osa-alueilla ja edistää lapsen hyvinvointia (Varhaiskasvatus 2015).

Varhaiskasvatusta järjestävät varhaiskasvatuspalvelut, jotka ovat valtakunnallisten linjausten mukaisia. Niistä keskeisimpinä voidaan pitää päiväkotia, perhepäivähoitoa ja erilaisia avoimia toimintoja kuten kerhotoimintaa. Kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat tarjoavat varhaiskasvatuspalveluja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Vanhemmat päättävät varhaiskasvatukseen osallistumisesta, mutta se on jokaisen alle kouluikäisen lapsen oikeus. Varhaiskasvatuslain voimaantumisen myötä esiopetus tuli velvoittavaksi 1.8.2015 lähtien. (Varhaiskasvatus 2015.)

Kunnilla on erilaiset mahdollisuudet järjestää palveluita ja sen vuoksi on tärkeää laatia yhteisiä linjauksia, joita noudatetaan suunnitelmia laatiessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pyrkivät lisäämään henkilöstön ammatillista tietoisuutta ja osaamista. Laadun kehittämiseksi ja sen tasapuolisen toteutumisen kannalta täytyy olla yhdenmukaiset toimintatavat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7.)

Hallinnollisesti varhaiskasvatus kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Opetushallituksen tehtävänä on laatia ja päättää valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelmien perusteista. (Varhaiskasvatus.) Ne ovat pohjana kuntien varhaiskasvatussuunnitelmille. Päiväkotien toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta ja toteuttamisesta vastaavat varhaiskasvattajat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.) Yksiköiden suunnitelmat ovat tarkempia kuvauksia varhaiskasvatuksen kokonaisuudesta, lähtökohdista, piirteistä ja painotuksista. Myös jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteistyönä. Sen tarkoituksena on ohjata varhaiskasvatusta lapsikohtaisesti ja ottaa huomioon yksilöllinen konteksti varhaiskasvatuksessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9, 32.)

Vanhemmilla pitää olla mahdollisuus osallistua lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi myös yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32). Uuden lain myötä tulee laatia uudet varhaiskasvatussuunnitelmat lain asettamien normien perusteella ja suunnitelmien tulee olla käytössä elokuuhun 2017 mennessä. Sen jälkeen niiden pohjalta laaditaan myös lapsikohtaiset suunnitelmat. Laki korostaa vahvasti lastentarhanopettajien vastuuta ja pedagogisen osaamisen painottumista ja sen vuoksi suunnitelmien laadinnan tulisi olla lähtökohtaisesti lastentarhanopettajien tehtävä. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2016.) Tässä opinnäytetyössä lähteenä käytetään varhaiskasvatussuunnitelman perusteita vuodelta 2005, sillä uudet suunnitelmat valmistuvat opinnäytetyöprosessin ollessa loppusuoralla.

Suomalaisessa yhteiskunnassa vanhemmilla on lapsen ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu. He myös tuntevat oman lapsensa parhaiten. Varhaiskasvattajilla puolestaan on ammatillinen näkökulma, joka on koulutuksen mahdollistama tieto, taito ja osaaminen. Lapsille tärkeiden van-

hempien ja heidän kanssaan työskentelevien varhaiskasvattajien näkemykset, tiedot ja kokemukset sitoutuvat yhteen kasvatuskumppanuudessa. Kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi tarvitaan luottamusta, tasavertaisuutta ja osapuolten välistä kunnioitusta. Yhteistyö luo edellytykset lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja turvaamiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa on perheiden kohtaamisen lähtökohtana. Se on varhaiskasvattajien ja vanhempien välistä yhteistyötä, jolla on yhteinen tavoite ja kasvatustehtävä eli järjestää lapsen etua ajatellen eheä kokonaisuus. Kasvatuskumppanuuden lisäksi laadukas varhaiskasvatus edellyttää yhteistyötä erilaisten tahojen kanssa muodostaen moniammatillisia verkostoja. Verkostoyhteistyöllä pyritään varmistamaan lapsen kasvatuksen ja opetuksen jatkumo, apu sekä tuki siirtymävaiheissa. Lisäksi se mahdollistaa ennaltaehkäisevän näkökulman ja varhaisen puuttumisen periaatteen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 10-11.)

2.1.1 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Pedagogiikka on varhaiskasvatuksen ydin. Pedagogiikan voidaan määritellä olevan käsitys varhaiskasvatuksen päämääristä ja menetelmistä, joilla varhaiskasvatuksen kokonaisuutta: kasvatusta, hoitoa ja opetusta järjestetään. Sillä on vaikutusta ajattelutapoihin lapsesta ja hänen kehityksestään sekä vuorovaikutussuhteista. (Karila & Lipponen 2013, 9, 33.) Pedagogiikka toimii kehyksenä ja teemana kaikessa toiminnassa. Lähtökohta ei niinkään ole kehittää pedagogiikkaa vaan se kehittyy esimerkiksi silloin, kun henkilöstön ammatillisuutta kehitetään ja luodaan lapsen kasvulle sekä oppimiselle jatkumo. Jatkumo edellyttää yhteistyötä. (Csibra & Gergely 2011.)

Pedagogiikkaa painotettiin varhaiskasvatuksen laajentuessa 1970- ja 1980-luvuilla. Kokopäiväiseen hoitoon olivat päässeet lapset, jotka täyttivät sosiaaliset perusteet palvelun saamiseksi. Sosiaalisia perusteita olivat, että lapsen vanhempi on yksinhuoltaja, pienituloinen, lapsella on erityisen tuen tarve tai perheellä esiintyy lastensuojelullisia tarpeita. Se tarkoitti, että niin sanotusti tavalliset työssäkäyvät vanhemmat eivät olleet oikeutettuja viemään lasta päiväkotiin kokoaikaisesti. Rajoitus poistui, kun subjektiivinen päivähoito-oikeus eli oikeus varhaiskasvatukseen toteutui. (Petäjäniemi & Pokki 2010, 7-8.)

Varhaiskasvatuksen historiassa pedagogiikkaa on toteutettu hyvin aikuislähtöisesti. Pedagogiikka nähtiin ikään kuin erillisenä toimintana, jolle oli oma aikansa ja paikkansa esimerkiksi liikuntakasvatuksen muodossa. Päiväkotien urautuneista ja aikuislähtöisistä kasvatustavoista on pyritty eroon. Aikuislähtöisyyteen korostuneen kritiikin ja erilaisten vaiheiden kautta lapset on haluttu huomata yksilöllisesti aktiivisina subjekteina eli tekijöinä, eikä vain ryhmän kautta määriteltynä objekteina eli kohteina. Lasten mielenkiinnon kohteet ja ääni haluttiin saada kuuluviin. Ajattelutapojen muutosten myötä syntyi 1990-luvulla erilaisia vaihtoehtoisia pedagogiikan

tapoja kuten Reggio Emilia. (Karila & Lipponen 2013, 20-21.) 2000-luvulla yhdeksi pedagogiikan lähtökohdistista on muodostunut lasten havainnointi. Toiminnan suunnittelun pohjana ovat lapsen mielenkiinnon kohteet ja näkökulmat. (Karila & Lipponen 2013, 27.)

Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa kehittyy ja muovautuu osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä niiden tuomia muutoksia (Karila & Lipponen 2013, 7). Pedagogiikka muuttuu erilaisten käytäntöjen ja toimintatapojen myötä. Vaatimuksia muutokselle on tuonut esimerkiksi varhaiskasvatuksen järjestäminen avoimena päiväkotitoimintana, vuorohoitopäiväkodit tai ryhmättömät päiväkodit. (Karila & Lipponen 2013, 176.) Ikäryhmät muokkaavat myös pedagogiikan toteutusta, sillä eri ikäisillä lapsilla pedagogiikka painottuu eri tavoin (Karila & Lipponen 2013, 24).

Tärkeimpänä pedagogiikan kehittymisen kannalta pidetään pedagogista johtajuutta. Jotta pedagogiikkaa voidaan kehittää on pedagogisessa johtajuudessa tärkeää löytää työyhteisöstä kehittämishalukkaita henkilöitä ja luoda verkostoja tai työpareja. (Hujala, Fronsén & Heikka 2008, 23-25.) Kehittämishankkeet ovat myös oleellisia pedagogiikan kehittymisen kannalta. Kehittämishankkeen aikana tapahtuvien uusien ajatusten ja ideoiden tuotos sekä ideointi ovat olennaisia. Kehittämishankkeiden painopisteenä on vahvasti se, että kyseisiä tuotoksia ja ideointeja lähdetään testaamaan käytännössä. Tärkeää on lähteä tekemään käytännön kehittämistyötä koko työyhteisön kanssa. (Hujala ym. 2008, 33.)

Lapsuus ja käsitykset lapsuudesta ovat muuttuneet yhteiskunnan muutosten mukana ja lapsi elää nykypäivänä moninaisissa ympäristöissä varhaiskasvatuksen ohella. Muutokset edellyttävät pedagogiikan kehittämistä. Ajankohtaista ja tärkeää on pohtia, millaisilla tavoilla ja ratkaisuilla tuemme lasten hyvinvointia sekä kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkumoa. (Karila & Lipponen 2013, 176-177.)

Pedagoginen toiminta määritellään esimerkiksi koulutuksen avulla, mutta arjen toimintaympäristöissä pedagogiset ratkaisut ja toteutukset jäävät varhaiskasvattajien vastuulle (Karila & Lipponen 2013, 9). Pedagogiikka täytyy osata nähdä kokonaisvaltaisena toimintana, joka on läsnä jokaisessa hetkessä ja tilanteessa. Pedagogiikka ei ole vain suunniteltua, ohjattua toimintaa vaan se rakentuu arkisissa hetkissä ja tilanteissa. Varhaiskasvattajien on tärkeää osata tunnistaa ja tarttua pedagogisiin hetkiin ja jatkaa siitä, mihin lapsi on kiinnittynyt. (Kalliala 2008, 261.)

2.1.2 Varhaiskasvatuksen historiaa ja merkittäviä kehittämistapahtumia

Historia, nykyhetki ja tuleva ovat sidoksissa toisiinsa, eikä niitä voida katsoa vain irrallisina tapahtumina. Tässä luvussa tarkastelemme varhaiskasvatuksen historiaa ja siinä tapahtuneita merkittävimpiä kehittämistapahtumia ymmärtääksemme nykyistä ja tulevaa. (Helenius & Kor-

honen 2008, 214.) Tämän opinnäytetyön tekeminen sijoittuu ajanjaksoon, jolloin varhaiskasvatustyön kenttä on yhteiskunnallisessa muutoksessa lakiuudistuksen myötä. Opinnäytetyön teon aikana varhaiskasvatustuksen ensimmäinen vaihe on astunut voimaan ja sen asettamia vaatimuksia ja muutoksia ollaan rakentamassa varhaiskasvatuksen kentällä.

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on tapahtunut kokonaisvaltaista muutosta vuosikymmenten saatossa. Perustehtävien eli hoidon, kasvatuksen ja opetuksen voidaan katsoa pysyneen samoina läpi historian. (Ketola 2006, 90.) Varhaiskasvatukseen ja sen kehittymiseen ovat vaikuttaneet suomalaisen yhteiskunnan muutokset. Muun muassa elinkeinorakenne, taloustilanne, perherakenteet, koulutusrakenteet ja kulttuurin tuomat muutokset ovat olleet muutosten lähtökohtina. Myös eri ajanjaksojen käsitykset ja asenteet ovat avaintekijöinä muutoksia tarkasteltaessa. (Ketola 2006, 7.)

Suomen sotien jälkeinen yhteiskunnan jälleenrakentamis- ja hyvinvointivaltion perusedellytyksien rakentamiskausi oli aikaa, jolloin varsinainen varhaiskasvatus ja varhaiskasvatustalvet alkoivat muodostumaan. Sotien jälkeisen voimakkaan yhteiskuntarakenteen muutosprosessin myötä alkoi perheitä muuttamaan maalta kaupunkeihin enemmän ja enemmän. Naiset siirtyivät kodin ulkopuolelle ja työllistyivät. Sen vuoksi syntyi tarve ja pula hoitopaikoista erityisesti Etelä-Suomessa. Varhaiskasvatuksesta ja sen tarjoamista palveluista tuli yksi keskeisimmistä keinoista yhteiskuntapolitiikassa järjestää yhteiskunnan oloja muuttuvassa tilanteessa. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinos, Pekuri, Polvinen, Laaksonen & Lamberg 2014, 8-9.)

Ennen varhaiskasvatuksen rakentumista perustettiin pikkulastenkouluja. Kritiikki kohdistui siihen, ettei lasten kehityksestä ollut juuri tietoa, toiminta oli mekaanista ja lapsia ei nähty yksilöinä. Pikkulastenkoulut toteuttivat pitkälti perushoitoa. Samoihin aikoihin saksalaisen Friedrich Fröbelin toimesta aloitettiin perustamaan lastentarhoja. Fröbel näki puutteen ja tarpeen pedagogiseen toimintaan ja hoitajien koulutukseen liittyen. Fröbelin luoma aate lastentarhoista levisi Eurooppaan ja Amerikkaan. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 99-100.) Varhaiskasvatustalvetuiden rakentuminen on pääasiallisesti muotoutunut sosiaalihalinnon ja sosiaalihalvelujen osana tavoitteenaan tukea huono-osaisia perheitä varhaiskasvatustalvetuiden avulla. Hanna Rothmania, joka perusti ensimmäisen kansanlastentarhan vuonna 1888 Helsinkiin, pidetään suomalaisen varhaiskasvatustuksen alkuna. (Petäjäniemi & Pokki 2010, 7.)

Varhaiskasvatustuksen historian voidaan nähdä käyneen läpi neljä kehitysvaihetta. Käsiyömainen varhaiskasvatustustyö 1960-luvulla kuvasi kokonaisvaltaista kasvatustustyötä. Tunneperäinen tieto ja kokemus lapsista sekä kasvatuksesta nähtiin työn perustana. Koulutuksen keskiössä oli käytännön harjoittelu ja varhaiskasvatustajan rooli toimintatuokioiden järjestelijänä ja yksinäinen työ lasten kanssa. Rationalisoitu varhaiskasvatustustyö ajoittui 1970- ja 1980-luvuille. Lapsi nähtiin

kasvatustyön kohteena, jota pyrittiin kehittämään ulkopuolelta tulleiden tavoitteiden mukaisesti. Ammatillisilla oli selkeät työnjaot ja päivähoidon osa-alueiden katsottiin olevan erillisiä, irrallisia tapahtumia. Sisältöalueiden tuntemista korostettiin ja ammatti-identiteetin vahvistamista painotettiin työnjaon näkökulmasta. Yhteistyöhön lasten vanhempien kanssa ei juuri kiinnitetty huomiota. (Hujala ym. 2007, 100-101.)

Humanisoitu varhaiskasvatustyö ajoittui 1980-luvulle, jolloin lapsen näkeminen yksilönä korostui. Tutkimuksellista tietoa saatiin lapsiin ja perheisiin kohdistuen. Lapset ja perheet nousivat varhaiskasvatustyön keskiöön ja yhteistyö alettiin nähdä merkityksellisenä. Teoreettisesti hallittu varhaiskasvatustyö kuvaa 1990-luvun aikaa, jolloin varhaiskasvatustyön toteuttamiseksi eivät riittäneet arkinen ajattelu ja kokemukset. Muutokset yhteiskunnassa ja ihmisten elinpiireissä vaativat varhaiskasvatustyön toteuttamiseksi monenlaista tietoa niin lapseen kuin yhteiskuntaankin liittyen. Kasvatus, tutkimus sekä oman ammatillisuuden kehittäminen olivat avainasemassa teoreettisesti hallitussa varhaiskasvatustyössä. Laajan teoreettisen viitekehyksen hallinta aiheutti vaatimuksia osaamiselle. Yhteistyö vanhempien kanssa tuli yhä merkittävämmäksi ja vanhempi nähtiin oman lapsensa asiantuntijana. (Hujala ym. 2007, 101-102.)

Tieteellisestä näkökulmasta katsottuna yksi merkittävimmistä muutoksista on vuonna 1995 tapahtunut varhaiskasvatuksen vakiintuminen akateemiseksi tutkimus- ja opetusalueeksi. Toinen muutos koskee tutkimustoiminnan lisääntymistä kohdistuen varhaiskasvatukseen ja lapsuuteen. Kolmatta muutosta voidaan tarkastella käytännön osalta. Varhaiskasvatus on muuttunut aikuislähtöisyydestä kohti lapsilähtöistä toimintaa ja yhteistyötä perheiden kanssa on alettu korostamaan. Tiedon kasvu muun muassa lapsuudesta ja oppimisesta ovat tuoneet haasteita varhaiskasvatukseen sekä tarpeita perus- ja lisäkoulutusten kehittämiseksi. (Hujala ym. 2007, 13-14.)

Aluksi varhaiskasvatus nähtiin sosiaalihuollollisena, mikä rajasi palvelun käyttäjiä. Vuonna 1973 astui voimaan päivähoitolaki, joka määritteli varhaiskasvatuksen kaikille yhteiseksi sosiaalipalveluksi. Leima lastensuojelusta ja köyhyydestä poistui vähitellen, mutta palvelunsaantia rajattiin edelleen taloudellisiin ja sosiaalisiin seikkoihin perustuen. (Ketola 2006, 7.) Päivähoitolakiin lisättiin vuonna 1983 ”kasvatustavoitepykälä.” Sen tavoitteena oli asettaa valtakunnalliset kasvatustavoitteet varhaiskasvatustyölle. Se oli seurausta yhteiskunnallisesta keskustelusta varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja sisältöihin liittyen. (Ketola 2006, 52.) Niiden sisältöjä opiskeltiin erilaisissa henkilöstökoulutuksissa (Karila & Lipponen 2013, 19).

Päivähoitolain asetus on ollut yksi merkittävimmistä kehityksistä varhaiskasvatuksen piirissä. Sen myötä saatiin varhaiskasvatukselle vakaammat taloudelliset ja hallinnolliset lähtökohdat. Lain voimaantultua varhaiskasvatus laajentui nopeasti. (Ketola 2006, 11, 52.) Varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmän luominen oli kulttuurinen muutos ja johti myös työvoiman tarpeeseen (Karila & Lipponen 2013, 15).

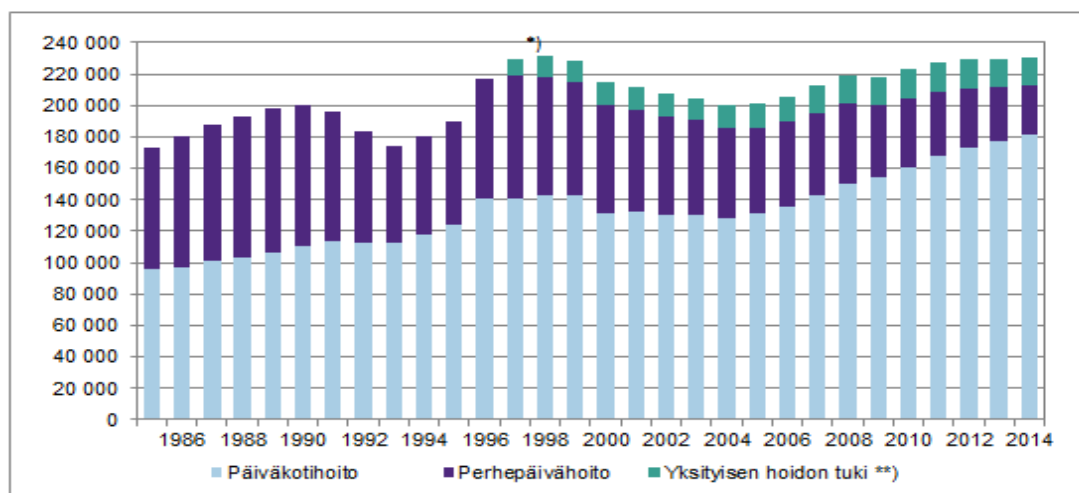
1990-luvun alun taloudellinen lama murensi hyvinvointivaltion rakentumista. Sillä oli vaikutusta laajasti niin yksilöiden elämässä kuin yhteiskunnallisestakin näkökulmasta katsottuna. Lama vaikutti myös varhaiskasvatuksen kehittämisen jatkumolle pysäyttämällä sen. Laman vaikutus varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmään näkyi esimerkiksi hoitopaikkojen karsimisena, varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden lakkautuksina ja hallinnon uudistamisena. (Ketola 2006, 60, 71.)

Yhtenä merkittävimmistä varhaiskasvatuksen historiassa tapahtuneista muutoksista voidaan pitää vuonna 1996 asteittain voimaan astunutta subjektiivista päivähoito-oikeutta eli kaikkien perheiden oikeutta varhaiskasvatukseen. Sen toteuttaminen oli keskeinen päivähoitolain asettama tavoite ja sen toteuduttua päivähoitopaikan saaminen ei ollut enää riippuvainen perheen tilanteesta. (Ketola 2006, 69, 7.)

Varhaiskasvatuksen historian avulla voidaan myös ymmärtää muutosten ja lain kehittämisen seurauksena tapahtuvia hitaita prosesseja, joiden konkretisoituminen ja asettuminen työelämän kentälle vie aikansa. 2000-luvulla varhaiskasvattajat ovat jälleen työelämässä sellaisena ajanjaksona, jolloin käydään keskustelua varhaiskasvatuksen tehtävistä ja asemasta. Ajatukset ovat ristiriitaisia. (Karila & Lipponen 2013, 23.) Tämän ajan varhaiskasvattajat toteuttavat työtään myös aikana, jolloin laatu varhaiskasvatuksessa ja niissä toteutettavien toimintojen suhteen on vaihtelevaa. Työskentely tällaisena kehittyvänä ja uudistuvana aikana on haastavaa, koska emme löydä vastauksia menneeltä ajalta. (Karila & Lipponen 2013, 27-28.)

2.1.3 Varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen asema ja merkitys

Pitkän historian ja erilaisten vaiheiden kautta varhaiskasvatus on vakiinnuttanut paikkansa yhtenä lapsen tärkeimpänä kasvukontekstina ja merkittävänä yhteiskunnallisena sosiaalipalveluna (Ketola 2006, 7). Tilastot kertovat varhaiskasvatuksen merkittävydestä ja siitä, millainen asema varhaiskasvatuksella on yhteiskunnallisesti. Vuonna 2014 oli joko kunnallisessa päivähoitossa tai yksityisessä hoidossa kaiken kaikkiaan 230 000 lasta. Päiväkodeissa kokopäivähoidossa lapsia oli yli puolet kokonaismäärästä. (Lasten päivähoito 2016.)

Kuvio 1: Varhaiskasvatuksessa olevien lasten lukumäärä (Lasten päivähoito 2016).

Varhaiskasvatuspalvelut ovat olleet yksi keskeisimmistä keinoista organisoida yhteiskunnan ja kansalaisten oloja muuttuneessa historiallisessa tilanteessa. Varhaiskasvatuksen merkitys on ollut suuri niin yhteiskunnallisesti kuin yhteiskuntapoliittisestikin. Ideologia varhaiskasvatuspalveluiden rakentamiseen on ollut sekä lastensuojellulinen että työvoima- ja sosiaalipoliittinen. Varhaiskasvatuspalveluiden rakentuminen on vaikuttanut työvoimapolitiikan tarpeisiin, yhteiskunnan talouskasvuun, naisten työllistymiseen sekä opiskelumahdollisuuksien lisääntymiseen. (Alila ym. 2014, 36-38.)

Varhaiskasvatuspalveluita on kehitetty tarjoamaan lasten vanhemmille enemmän vaihtoehtoja ja korostamaan heidän rooliaan. Sillä tarkoitetaan heidän oikeuksiaan osallistua ja vaikuttaa lapsen jokapäiväiseen elämään, varhaiskasvatuksen rutiineihin ja mahdollisuuteen rakentaa kokonaisuudelle kehystä yhdessä ammattilaisten kanssa. Kotikasvatus ja varhaiskasvatus yhdessä luovat perustan koko elinikäiseen oppimiseen. (Grierson 2000, 53.)

Varhaiskasvatus on ollut jatkuvan arvioinnin kohteena ja sen vuoksi myös jatkuvassa muutoksessa. Muutoksia aiheuttavia tekijöitä ja elementtejä palvelujärjestelmässä ovat olleet esimerkiksi talouden heikkeneminen, perhepäivähoitajien eläkkeelle siirtyminen, varhaiskasvatuksen hallinnonalaan liittyvät kysymykset, kritiikki oikeudesta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvattajien palkkataso ja varhaiskasvatuksen uudet sekä vaihtoehtoiset tavat. (Petäjäniemi & Pokki 2010, 15.)

Usein tuodaan esille varhaiskasvatuksen sosiaalipoliittinen tehtävä. Sen mukaan tärkeä tavoite varhaiskasvatuspalveluissa on tukea lapsiperheitä yhdessä muiden lasten- ja perhepalveluiden kanssa. Sosiaalipoliittinen tehtävä tuo esille korostetusti varhaiskasvatuksen palveluna, jonka tarkoitus on työskennellä tukitoimena lastensuojelulle. Tehtävä tähtää edistämään tasa-arvoa naisen ja miehen sekä lasten välillä. Miesten ja naisten välisellä tasa-arvoisella tehtävällä on

tarkoitus tarjota molempien sukupuolten osallistuminen työelämään ja opiskeluun. Lasten tasa-arvoisuus varhaiskasvatuksen tavoitteessa ilmenee lapsen oppimisvaikeuksien syntymisen ennaltaehkäisemisellä sekä kehityksellisistä ja sosiaalisista taustoista johtuvien erojen tasoittamisella. (Alila ym. 2014, 11.)

Lapsipoliittisen tehtävän kautta varhaiskasvatuksen tavoite on tarjota turvallinen lapsuus lapsille tarjoamalla heille heidän ikä- ja kehitystasonsa huomioiva toiminta, oppiminen, lepo ja virkistys. Perhepoliittisen varhaiskasvatuksen tehtävän tavoitteena on tukea perheen kanssa yhdessä lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Ja lisäksi tukea perhettä heidän kasvatustyössään ja antaa mahdollisuus sovittaa sekä työ että perhe yhteen. (Alila ym. 2014, 11.)

Työvoimapolitiittisena tehtävänä korostetaan myös lapsen turvallisuutta kasvuympäristössä siten, että varhaiskasvatuksen on mahdollistettava lapselle turvallinen ympäristö vanhempien työskentelyn tai opiskeluiden ajaksi. Varhaiskasvatuksella on näiden monien poliittisten vaikutteiden lisäksi koulutuspoliittinen tehtävä yhteiskunnassa. Koulutuspoliittinen tehtävä käsittää lapsen oikeuden oppimiseen, jota tulee ohjata ja sitä kautta turvata lapsen oppiminen ja lapsen oppimismahdollisuuksien kehittäminen. Koulutuspoliittisesti varhaiskasvatus jäi hyvin toissijaiseksi kehittämiskohteeksi varhaiskasvatuksen kehittyessä. Varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmää kehitettiin pääasiallisesti talous- ja sosiaalipolitiikan näkökulmista. (Alila ym. 2014, 11-12.)

Yhtä yhteiskunnallisesti tärkeää poliittista tehtävää ei ole rinnastettavissa samalla tavalla muihin yhteiskunnallisiin tehtäviin tai niiden tavoitteisiin varhaiskasvatuksessa. Sillä on kumminkin merkittävä rooli varhaiskasvatuksen kehittämisen kannalta. Puhutaan varhaiskasvatuksen sisäisestä pedagogiikan kehittämistehtävästä, jolla pyritään saamaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä jatkuvasti parantamaan kasvatuksen laatua arvioimalla ja kehittämällä omaa työtään sekä toimintatapojaan. Sisäistä pedagogiikan kehittämistehtävää toteutetaan instituutiossa eritaisten varhaiskasvatuksessa toimivien kanssa huomioimalla myös mahdollisia asetettuja koulutuspoliittisia tehtäviä. Esimerkkinä sisäiselle pedagogiikan kehittämistehtävälle voidaan pitää vuonna 2003 alkanutta varhaiskasvatussuunnitelmien kehittämistä. (Alila ym. 2014, 18-19.)

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa työskenteleviä henkilöitä voidaan kutsua myös opettajiksi. Heidän tehtävinään on tukea sekä edistää oppimista ja osaamisen kehittymistä. Luonteeltaan työ on niin asiantuntija kuin ihmissuhdetyötäkin. Työllä on merkittävä rooli yhteiskunnassa. Opetushallitus on lisännyt varhaiskasvatuksen suomalaiseen kasvatustalouteen ja koulutusjärjestelmään. Se korostaa varhaiskasvatuksen elinikäistä oppimista. (Opetusalan ammatteja.)

2.1.4 Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Varhaiskasvatuksen työntekijöitä valmistuu yliopistoista. He ovat kasvatustieteen kandidaateja/lastentarhanopettajia, kasvatustieteiden maistereita ja erityisopettajia. Ammattikorkeakoulusta tai ylemmästä ammattikorkeakoulusta valmistuvat lastentarhanopettajan pätevyyden suorittaneet sosionomit. Toisen asteen kouluista valmistuvat varhaiskasvatuksen työntekijät ovat ammanteiltaan lähihoitajia, lastenohjaajia sekä perhepäivähoidon ammattitutkinnon suorittaneita. Lisäksi voi valmistua muilta koulutusaloilta, joita ovat sosiaali- ja terveys ja liikunta- alat sekä humanistinen ja kasvatusala. Koulutusten teoriapohjissa on eroja. Lastentarhanopettajien teoria pohjautuu kasvatukseen ja varhaiskasvatustieteeseen, sosionomien sosiaalitieteisiin ja lähihoitajan hoitotieteisiin. (Alila ym. 2014, 12, 17.)

Lastentarhanopettajakoulutuksen juuret ovat 1800-luvun lopulla. Koulutukset alkoivat vuonna 1892. Yliopistoissa kouluttaminen toi akateemisuuden ja koulutus siirtyi kokonaan yliopistoihin vuonna 1995. Ennen yliopistoon siirtymistä koulutusta annettiin väliaikaisella tutkintosäännöllä vuodesta 1973. Akatemisoituminen on lisännyt tutkimusten suurta kasvua. Myös kirjallisuus on lisääntynyt ja kehittynyt huimasti viimeisten 15-20 vuoden aikana. (Alila ym. 2014, 12, 17.)

Vuodesta 1993 on koulutettu lähihoitajia Suomessa. Ennen sitä koulutusvaihtoehtoina olivat lastenhoitajan (1996 asti) ja päivähoitajan (1985-1996) koulutukset. Lähihoitajan tutkinto on laaja-alainen sosiaali- ja terveydenalan perustutkinto, jossa erikoistutaan esimerkiksi lasten ja nuorten hoitoon ja kasvatuksen erityisosaamiseen. Ongelmalliseksi on koettu lähihoitajien laaja-alainen koulutus, jossa ei saada riittäviä valmiuksia vaativaan työhön johtuen suppeista varhaiskasvatusopinnoista. (Alila ym. 2014, 12, 17-18.)

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon käyneitä sosionomeja alettiin kouluttaa vuonna 1992. Ne alkoivat kokeiluina, mutta vakinaistettiin 1996-2000 vuosina. Ennen sosionomeja koulutettiin sosiaalikasvattajia. Jotta sosionomit voivat työskennellä pätevinä varhaiskasvatuksen työntekijöinä heidän tulee suorittaa 60 opintopisteen verran varhaiskasvatusopinnoita. Vuosina 2001-2003 sosionomeilla oli mahdollisuus päteviyteen erillisten opintojen kautta myös esiopettajiksi. (Alila ym. 2014, 12, 17.)

Henkilöstön koulutuksiin ovat vaikuttaneet koulutuspolitiikan ja varhaiskasvatuksen muutokset. Koulutukset ja tutkinnot ovat monimuotoisia ja hajanaisia, sillä tutkinnon suorittamisen tavoissa on eroja. Sen lisäksi koulutustaustoissa ja tasoissa on vaihtelevuutta. Ammattiryhmien välille on syntynyt ristiriitoja henkilöstörakennemuutosten myötä. Yliopistotutkintojen aloituspaikkoja vähennettiin 1990-luvun laman vuoksi. Paikkoja lisättiin vasta vuonna 2012. Sosionomeja työskentelee yhä enemmän lastentarhanopettajan tehtävissä. Siihen ovat johtaneet

koulutusjärjestelmän muutosten lisäksi myös pula lastentarhanopettajista. Sosionomien toimiminen varhaiskasvatuksen tehtävissä on herättänyt keskustelua erilaisen osaamisen ja viittekeyksen vuoksi (Alila ym. 2014, 12, 17, 19).

Kunnalla on oltava kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilöstö lasten päivähoidon toimeenpanon alle kuuluville tehtäville. Kelpoisuusvaatimukset ilmenevät sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetyssä laissa (272/2005). Lastentarhanopettajan tehtäviin kelpoisuusvaatimuksena on kaksi vaihtoehtoa. Ammattiin vaaditaan kelpoisuudeksi kasvatustieteen kandidaatin tutkinto lastentarhanopettajan koulutus sisältyen tai sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, jonka aikana kokonaisopinnoista 60 opintopistettä muodostuvat varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opinnoista. Lähihoitajana toimimiseen kelpoisuusvaatimus on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai muu vastaavanlainen tutkinto. (Alila ym. 2014, 36-38.)

Erityistyöntekijöiltä sosiaalihuollossa mukaan lukien erityislastentarhanopettajat vaaditaan tehtävään soveltuvaa peruskoulutuksen lisäksi suoritettua erikoistumiskoulutusta tai jatkotutkintoa. Hallinnollisiin johtotehtäviin varhaiskasvatuksessa kelpoisuusvaatimuksena ovat tehtävään soveltuva ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinto ja sen lisäksi alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Varhaiskasvatuksen ammatillisiin johtotehtäviin vaaditaan lain 7 pykälän mukainen lastentarhanopettajan kelpoisuus ja riittävä johtamistaito. (Alila ym. 2014, 36-38.)

Muut sosiaalihuollon ammatilliset tehtävät kuten perhepäivähoitajan tehtävät vaativat tehtävään soveltuvaa ammattitutkintoa tai muuta soveltuvaa koulutusta. Jos ammatillista henkilöä ei saada henkilöstön tehtäviin voidaan tilapäisesti sivuuttaa kelpoisuusvaatimuksista. Se tarkoittaa kelpoisuusvaatimuksien täyttämättä jättävän henkilön kohdalla sitä, että tehtävään voidaan ottaa kyseinen henkilö enintään vuodeksi ja ehtoina ovat henkilön opinnoista kertyneiden suoritettujen opintojen riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen. (Alila ym. 2014, 36-38.)

Varhaiskasvatuksessa niin päiväkodin kuin perhepäivähoidonkin lasten määrästä ja sen hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista henkilöistä on säädetty laissa. Varhaiskasvatuksen enimmäisryhmäkokoja muutettiin uuteen lakiin. Varhaiskasvatuslain 5 a pykälässä määritellään uudestaan päiväkotiryhmien enimmäiskoko. Yhdessä ryhmässä saa olla enintään 21 lasta, jos lapset ovat yli 3-vuotiaita. Alle 3-vuotiaiden ryhmässä saa olla enintään 12 lasta ja alle yksivuotiaiden ryhmän enimmäiskoko määrittelyä ei enää ole. Aikaisemmin alle yksivuotiaiden ryhmän enimmäiskoko oli kuusi lasta. (Mahkonen 2016, 47-48.)

Ryhmäkokoja koskevien varhaiskasvattajien ja lasten välisten suhdelukujen säännöksistä asetetaan päivähoitoasetuksissa pykälässä 239/1973. Uudet asetukset ryhmäkoosta ovat osa hallituksen taloudellisia leikkauksia. Osapäiväisten ja kokopäiväisten suhdeluvut varhaiskasvattajien ja lasten välillä on määritelty erilailla. Yli viisi tuntia päiväkodissa viettäville kolme vuotta täyttäneille lapsille mitoitus on 7 lasta yhtä varhaiskasvattajaa kohden. Alle viisi tuntia kestävässä päiväkotitoiminnassa ryhmäkoko saa olla enintään 13 lasta yhtä varhaiskasvattajaa kohden. Alle kolmevuotiaiden ryhmässä yhtä varhaiskasvattajaa kohden voi olla enintään neljä lasta. Kolme vuotta täyttäneiden lasten ryhmässä saa olla 1.8.2016 lähtien enintään kahdeksan lasta yhtä varhaiskasvattajaa kohti aiemman seitsemän lapsen sijaan. (Varhaiskasvatustalaki.)

Erityishoitoa ja kasvatusta tarvitsevat lapset on huomioitava niin lasten lukumäärissä kuin myös hoito- ja kasvatustehtävien henkilöiden lukumäärissä, ellei päiväkodissa ole erityisavustajaa. Hoito- ja kasvatustehtävissä toimivan henkilöstön ja lapsilukujen suhdeluista on mahdollista poiketa, mutta vain silloin, jos keskimääräisesti lasten hoitopäivät ovat jatkuvasti vähäisempiä kuin lasten toimintapäivät. Sen lisäksi poikkeuksia voidaan tilapäisesti suhdeluista muuttaa, jos lapsen hoidon tarve lisääntyy osa-aikahoidosta kokopäivähoidoksi esimerkiksi vanhemman työllistyttyä. Hoito- ja kasvatustehtävissä toimivalla joka kolmannella henkilöllä kelpoisuusvaatimuksena on lastentarhanopettajan koulutus ja muilla hoito- ja kasvatustehtävissä toimivalla on oltava lähihoitajan kelpoisuus. (Alila ym. 2014, 36-38.)

2.1.5 Varhaiskasvattajien osaamistarpeet

Suomessa on tutkittu varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillisuuskykyjä, mutta henkilöstömitoitusta ja koulutusoja ei ole juurikaan tutkittu. Suomessa pedagogisen koulutuksen saaneiden määrä on alhaisempi verrattuna muihin Pohjoismaihin ja OECD:n suositustasoihin. Koulutustason ollessa korkeajakoinen lisää se sensitiivisyyttä ja parantaa lasten oppimistuloksia vaikuttaen samalla varhaiskasvatuksen laatuun ja lasten hyvinvointiin. Kansainvälisissä tutkimuksissa on ilmennyt henkilöstömitoituksen vaikutuksia varhaiskasvatuksen laatuun ja lasten hyvinvointiin liittyen. Tuloksista on havaittu, että henkilöstön vähäinen määrä suhteutettuna lapsimääriin heikentää varhaiskasvatuksen laatua ja lisää lasten käyttäytymisongelmia. Sillä suurten lapsiryhmien vaikuttaessa varhaiskasvatuksen laatuun aiheuttaa se henkilöstölle ja lapsille stressiä sekä vähentää lasten yksilöllistä kohtaamista. (Alila ym. 2014, 145-146.)

Varhaiskasvatuksessa työskentelevällä henkilöllä on oltava osaamista tuottaa ja havainnoida tilanteita, jotka mahdollistavat lapsen oppimisen. Sillä varhaiskasvattaja ei voi suoranaisesti vaikuttaa lapsen kehitykseen tai oppimiseen. (Alila ym. 2014, 146; Brèdikytè 2011; Ylitapio-Mäntylä 2010.) Henkilöstöltä toivotaan ammatillista osaamista olemaan herkkiä lapsen aloitteille, valmistautuneita ja kyvykkäitä vuorovaikutukselle sekä omaavan ymmärryksen kasvatuksen valtasuhteesta. Havainnoimisella on selvinnyt varhaiskasvattajien koulutusten vaikutus

omaan osaamiseen. Kaikkien asiantuntijuuden ja osaamisen hyödyntämiseksi on tärkeää ja keskeistä osata toimia moniammatillisessa työympäristössä. Se on yksi tärkeimmistä ammatillisuuden tekijöistä. Se vaatii henkilöstöltä yhteisiä tapaamisia ja keskusteluja toiminnan sisällöistä, tavoitteista ja myös henkilöstön reflektointia toiminnastaan. (Alila ym. 2014, 146.)

Yhteenvetona ammatillisuudesta voidaan nähdä koulutus ja asiantuntijuus. Aikuisen herkkä vaisto vastata lasten tarpeisiin, taito kuuntelemiseen ja avoimuus lasten tekemiä aloitteita kohtaan edellyttää koulutusta ja vuosien ammatillista kokemusta. (Alila ym. 2014; Holkeri-Rinkinen 2009; Rainio 2010.) Kehyksenä varhaiskasvatuksen asiantuntijuudessa pidetään oman asian osaamista, vuorovaikutus- ja yhteistyöosaamista sekä pedagogista osaamista. Varhaiskasvattajilta edellytetään syventävää reflektointia, jotta he voivat ymmärtää ja arvioida kasvatustoimintaa. (Alila ym. 2014, 146; Hoppo & Määttä 2011.)

2.2 Päivähoitolaista varhaiskasvatuslaiksi

Hallitusohjelma on lainsäädännön uudistamistyöryhmän asettamisen taustalla. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta päätettiin vuoden 2011 lopussa. Siitä tulee esille, että laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus taataan kaikille. Tavoitteena on, että varhaiskasvatus tiivistää yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Tarjoaa tukea pienten lasten huoltajille yhdistää perhe ja työ joustavasti sekä säilyttää jokaisen oikeus varhaiskasvatukseen. Tavoitteena on tarjota joustavampaa varhaiskasvatuksen käyttömahdollisuutta perheille kehittämällä varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmää ja taata, että lapsilla on päiväkodissa turvallista ja varhaiskasvatuksen laatu on korkea. Tarkoituksena rakentaa varhaiskasvatuksesta enemmän syrjäytymistä ennaltaehkäisevä palvelu. (Kohti varhaiskasvatuslakia 2014, 10.)

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on säilyä maksuttomana pienituloisille perheille ja maksut eivät saa muodostaa haasteita ja estää työllistymistä. Huomioidaan yksinhuoltajien asema. Varmistetaan oikeus lapsen päivähoitopaikan säilymiselle, vaikka lapsi olisi hoidettavana myös kotona ajoittain. Työryhmän tehtäväksi muodostui valmistella säädösehdotukset ja arvioida vaikutukset hallitusohjelman säädösehdotuksista. Työryhmän oli otettava huomioon hallitusohjelman vaatimat tekijät. Tekijöitä olivat varhaiskasvatuksen kokonaisuus, tavoitteet, tutkimus- ja arviointitiedot ja kansallisen sekä kansainvälisen toimintaympäristön muutokset. Lisäksi tuli kiinnittää huomiota lasten ja perheiden mahdollisuuksiin vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Esitys valmisteltiin kaikki tavoitteet ja muut tehtävät huomioiden ja kehyksenä toimivat valtion taloudelliset puitteet. (Kohti varhaiskasvatuslakia 2014, 10-11.)

Useiden uudistusten myötä alkuperäisistä pykälistä yksikään ei ole ollut voimassa enää vuonna 2014. Vanha laki voidaankin nähdä varsin modernina lakina. (Mahkonen 2015, 34-35.) Yksiselitteisesti ei voida vetää rajaa sille, milloin vanha päivähoitolaki päättyi ja, mistä uusi varhaiskasvatuslaki alkoi, vaikka 1.8.2015 on säädetty varhaiskasvatuslain voimaantuloajaksi. Selkeää

rajaa lakien välille on haastavaa asettaa, sillä osa pykälistä on ollut voimassa jo ennen 1.8.2015 päivämäärää ja osa pykälistä tulee voimaan vasta myöhemmin. (Mahkonen 2015, 24-25.)

Hallitus julkaisi esityksen 2014 joulukuussa, jonka perusteella päivähoitolakia tulisi ”ajanmukaistaa” niin, että se vastaisi muuttuvan yhteiskunnan edellytyksiä (Mahkonen 2015, 35). Kun uutta varhaiskasvatustalakea miettinyt ja työstänyt työryhmä jätti esityksensä hallitukselle maaliskuussa 2014 oli odotettavissa suurta keskustelua lain sisällöstä eduskunnassa. Esitys herätti keskustelua varhaiskasvatustalakeiden koosta, henkilökunnan koulutustaustoista, lasten hoitopäivien pituuksista ja subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. (Kohti varhaiskasvatustalakea 2014.)

2.2.1 Uudistetun varhaiskasvatustalakein muutokset

Tiivistettynä uusi varhaiskasvatustalake sisältää yhteensä 46 pykälää. Pykälistä 33 oli voimassa jo ennen lain voimaantuloa. Uudistusten osalta se pohjautuu lakiin päivähoitolakein muuttamisesta. Pääpaino on kohdistettu hallinnollisiin uudistuksiin. Varhaiskasvatustalake sisältää 5 uutta pykälää. Lain säädösnumero on (36/1973). Näin ollen voidaan puhua ajanmukaistetusta päivähoitolakeista. (Mahkonen 2015, 32-33.) Varhaiskasvatustalake sisältää useita säädösviittauksia, jolloin sisältö määräytyy muidenkin kuin sen omien säännösten mukaisesti. Viittauksia löytyy esimerkiksi perusopetustalakein, hallintolakein ja sosiaalihuoltolakein liittyen. Ymmärtääkseen lakein nämä viittaukset edellyttävät myös muihin kuin varhaiskasvatustalakein perehtymisen. (Mahkonen 2015, 50.)

Keskeisimpinä uudistuksina pidettiin seitsemää uudistuskohtaa. Näitä ovat varhaiskasvatustalakein ensimmäinen pykälä: siirtymä päivähoitosta varhaiskasvatukseen, viides a pykälä; enimmäiskoko päiväkotiryhmissä, seitsemäs pykälä: lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatustalakein suunnitelma, yhdeksäs pykälä: opetushallituksen uusitut tehtävät, yhdeksäs a pykälä: varhaiskasvatustalakein suunnitelmat paikallisesti, yhdeksäs b pykälä: toiminnan arviointi ja yhdestoista e pykälä: kunnan velvoitteet yhteistyöhön. (Mahkonen 2016, 46-47.)

Asiantuntijaviraston tehtävät kuuluvat opetushallitukselle terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sijaan. Opetushallituksen tehtävänä on laatia varhaiskasvatustalakein suunnitelman perusteet. Laissa on myös säännös eri tahojen välisestä yhteistyövelvoitteesta. (Varhaiskasvatustalakein uudistus, vaihe 1.) Opetushallituksen tekemien varhaiskasvatustalakein suunnitelmien pohjalta laaditaan lakisäätteiset varhaiskasvatustalakein suunnitelmat ja tavoitteena on, että ne ovat valmiina lokakuussa 2016. Ne tulee ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2017 elokuussa. Sen jälkeen aloitetaan lapsikohtaisten varhaiskasvatustalakein suunnitelmien työstö. (Varhaiskasvatustalakein.) Siihen saakka, kunnes opetushallitus antaa uudistetut varhaiskasvatustalakein suunnitelman perusteet kunnille suosituksena käytetään Stakesin (2005) varhaiskasvatustalakein suunnitelman perusteita (Varhaiskasvatustalakein suunnitelman perusteet 2015).

Lain tasolla määritellään ensimmäistä kertaa varhaiskasvatus ja sille asetetut kattavat tavoitteet. Varhaiskasvatusympäristöllä tarkoitetaan niin fyysistä, psyykkistä kuin sosiaalistakin ympäristöä niin, että ympäristö on kehittävä, oppimista edistävä sekä turvallinen ja terveellinen sekä myös lapsen ikä ja kehitystason huomioiva. Jokaiselle lapselle on laadittava varhaiskasvatussuunnitelma, jonka avulla kasvatusta, hoitoa ja opetusta toteutetaan. Lasten osallisuutta korostetaan ja heidän mielipiteensä on otettava huomioon. (Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1.)

Varhaiskasvatuslaissa muutetut ja muuttuvat asiat: ”määritelmä ja tavoitteet, ryhmäkoko, varhaiskasvatusympäristö, varhaiskasvatussuunnitelma, osallisuus ja vaikuttaminen, varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto, yhteistyö.” (Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1). Varhaiskasvatuslain uudistamisesta huolimatta säilyvät asiat: ”subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, henkilöstön kelpoisuus, henkilöstön rakenne, perhe- ja ryhmäperhepäivähoito.” Subjektiiivista oikeutta varhaiskasvatukseen kuitenkin rajattiin 20 viikkotuntiin. Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset pysyvät ennallaan lain ensimmäisen vaiheen jälkeen. Asetus lasten päivähoidosta määrittää henkilöstörakenteen. Perhepäivähoitoon ja ryhmäperhepäivähoitoon uudistuksen ensimmäinen vaihe ei tuo muutoksia. (Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1.)

Hallituksen varhaiskasvatukseen tekemät leikkaukset koskevat ryhmäkokojoen lisäksi myös subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamista. Lain mukaisesti voidaan tehdä poikkeuksia varhaiskasvatusoikeuteen, jos syyt ovat perusteltuja. Kuntien vastuulle jää, miten he toteuttavat leikkauksista aiheutuneita muutoksia. Useat kunnat eivät aio ottaa käyttöön uudistuksia, koska ne nähdään varhaiskasvatuksen laatua heikentävinä tekijöinä. Opetusalan ammattijärjestö ei myöskään tue uudistusten toteuttamista vaan muistuttaa aiemmista suunnitelmista esimerkiksi ryhmäkokojen pienentämiseksi. (Varhaiskasvatuslaki.) Lakimuutosten, erityisesti varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen taustaa voidaan katsoa myös taloudellisesta näkökulmasta käsin. Säästöjä tavoitellaan ja se voi johtaa jopa 2300 työntekijän vähentämiseen varhaiskasvatuksessa, mikäli kunnissa otetaan tämä käyttöön. (OAJ tiedottaa 2015.)

Kansalaisjärjestö Mannerheimin lastensuojeluliitto, jonka tavoitteena on edistää lasten oikeuksia hyvään sekä onnelliseen lapsuuteen antoi myös lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriölle varhaiskasvatuslain uudistamiseen liittyen keväällä 2014. MLL piti välttämättömänä uuden lain saamista vanhan ja sirpaleisen lain tilalle. Lausunnossaan MLL korosti, että kaiken muutostyön perustana tulisi olla lapsen oikeudet sekä heidän näkökulma. Tärkeänä MLL piti sitä, että subjektiivista hoito-oikeutta ei rajata ja sitä, ettei henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia alenneta. (Varhaiskasvatus on lapsen oikeus 2014.)

Julkaisussaan MLL kommentoi, että varhaiskasvatus elinikäisenä oppimisen jatkumona ei tule esille tarpeeksi ja keskeinen sisältö olisi syytä määritellä laissa, jotta lasten oikeudet toteutuisivat tasavertaisesti. Se olisi suuri parannus varhaiskasvatustyksiköiden sisältöjen suureen vaihteluun. Varhaiskasvatukseen panostaminen ja sen laadun takaaminen voidaan nähdä myös taloudellisena investointina ja MLL korostaakin tätä näkökulmaa. Talousnobelisti James Heckmanin mukaan varhaiskasvatus ja muut sen palvelut ovat hyvin tuottoisia julkiselle taloudelle. (Varhaiskasvatus on lapsen oikeus 2014.)

2.2.2 Varhaiskasvatustalouden tavoitteet

Ensisijaisempana uuden lain ajanmukaistamisessa on haettu modernisointia liittyen tavoitteisiin. Tavoitteiden uudistaminen ja ajantasaistaminen voisi auttaa lasta kokonaisvaltaisesti huomioiden lapsen yksilöllisen kehittymisen ja oppimisen edellytyksien tukemisen lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Tämä kaikki toteutuu, kun toiminta on monipuolista, suunnitelmallista ja tavoitteellista sekä tilanteen mukaisesti on mahdollisuus monialaisen yhteistyön kautta toteuttaa toimintaa ja sen tavoitteita. (Mahkonen 2016, 38-39.)

Lapsen kehityksestä, lasten huollosta sekä tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) ensimmäisen pykälän mukaan: oikeudet pysyviin ja läheisiin ihmissuhteisiin, hyvä hoito ja kasvatus sekä tarpeellinen valvonta ja huolenpito turvataan korostaen lasta kunnioittavaa tapaa toimia ja takaamalla lasten sekä henkilöstön väliset pysyvät vuorovaikutussuhteet. Lasten syrjimättömyys, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä kielellisen, kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen taustan kunnioittaminen vahvistettaisiin tavoitteiden avulla. (Mahkonen 2016, 39.)

Tavoitteiden avulla vahvistettaisiin myös lapsen mahdollisuutta leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin, kulttuuriperintöön ja myönteisiin oppimiskokemuksiin. Lapsi saisi tukea yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen tavoitteellisen toiminnan avulla. Lasta ohjattaisiin kestävään toimintaan, ottamaan vastuuta, kunnioittamaan toisia ja toimimaan yhteiskunnan jäsenenä. Osana tavoitteita on korostaa lapsen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia itseään koskevissa asioissa hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lisäksi edistettäisiin lasten ja vanhempien sekä muiden huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. (HE 341/2014.)

Tavoitteista on säädetty varhaiskasvatustalouden 2 a pykälässä seuraavasti (Varhaiskasvatustaloudenlaki 580/2015 2 a §.):

”Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jat-

kuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoidon tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Edistäessään lapsen kehitystä päivähoiton tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen.” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §.)

Varhaiskasvatuslaissa on määritelty ammatillisen varhaiskasvatuksen tavoitteet. Tavoitteiden tarkoituksena on ollut tuoda esille keskeisimpiä aiheita. Varhaiskasvatuslaissa säädetään 2 a pykälässä varhaiskasvatuksen tavoitteet seuraavasti: (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §.)

”Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatusta ja sen asettamista tavoitteista. Ja lisäksi tuoda esille heidän arviota omasta osaamisestaan varhaiskasvatustavoitteiden toteuttamiseksi.

Lakimuutos on vaikuttava ja sitä voidaan tarkastella niin yksilö kuin yhteiskuntatasollakin. Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa myös uutta tietoa henkilöstön näkökulmasta käsin katsottuna. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Keravan kaupungin kanssa.

Tutkimuskysymykset olivat:

- 1) Millainen käsitys varhaiskasvattajilla on varhaiskasvatustavoitteista?
- 2) Mikä arvio varhaiskasvattajilla on omasta osaamisestaan varhaiskasvatustavoitteiden toteuttamiseksi?

4 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön toteuttamisprosessia ja sen erilaisia vaiheita. Tämä luku tuo ilmi menetelmällisiä valintoja perusteluineen, aineistonkeruun kuvauksen, kuvauksen kyselylomakkeesta ja vastauksista toteutetun analyysin. Tarkka opinnäytetyöprosessin kuvaus tekee tutkimuksesta läpinäkyvän ja sen tarkoituksena on edesauttaa tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

Aiheen opinnäytetyölle mahdollisesti Keravan kaupunki. Mahdollisuuksia työn tekemiselle oli paljon aiheen laajuuden ja ajankohtaisuuden vuoksi. Lopullinen aihe muotoutui yhdessä työelämän yhteistyökumppanin kanssa, jotta tutkimuksesta olisi hyötyä työelämälle ja se vastaisi myös sieltä esille nousseisiin tarpeisiin. Aiheen ajankohtaisuus ja avoimuus sekä se, ettei aihetta ole vielä ehditty tutkia lisäsivät mielenkiintoa. Kiinnostavaa oli tutkia lain tavoitteita juuri henkilöstön näkökulmista käsin, sillä lasten ja perheiden lisäksi muutokset vaikuttavat olennaisesti varhaiskasvattajiin ja heidän tekemäänsä työhön.

Opinnäytetyöprosessi toteutettiin vuoden 2016 aikana. Prosessi käynnistyi maaliskuussa aiheen valinnalla ja sen rajaamisella. Seuraavana vaiheena aloitettiin tutkimuskysymysten muotoilu ja kyselylomakkeen muodostaminen. Tutkimussuunnitelma valmistui toukokuussa ja myös tutkimuslupa saatiin toukokuun lopulla. Tutkimusluvan saavuttua opinnäytetyöntekijät lähettivät kyselylomakkeet varhaiskasvattajille työelämän yhteistyökumppanin kautta.

Opinnäytetyötä varten tarvittavat kyselyt kerättiin itse Keravan kaupungin varhaiskasvatuksessa työskenteleviltä henkilöiltä. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeen avulla ja se kerättiin sähköisesti. Aineistoa kerättiin yhteensä kolmella kierroksella kesä- elokuun aikana. Tutkimustulokset analysoitiin syys- lokakuussa ja kirjoitettiin auki syyslukukauden aikana. Opinnäytetyön kannalta määriteltiin aluksi keskeiset käsitteet ja niiden pohjalta aloitettiin muodostamaan työn teoreettista viitekehystä. Teoreettista viitekehystä kirjoitettiin kevät- ja syyslukukauden ajan ja sitä täsmennettiin prosessin edetessä. Opinnäytetyön raportti valmistui marraskuussa.

4.1 Aineisto ja menetelmälliset valinnat

Usein tutkija kerää itse havaintoaineistonsa, jonka perusmenetelmiä ovat: kysely, haastattelu, havainnointi tai dokumentointi (Tuomi 2008, 137). Tässä opinnäytetyössä käytettiin sen tekijöiden keräämää tutkimusaineistoa, jonka otos muodostui Keravan kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijöistä. Opinnäytetyöntekijät keräsivät aineistoa sähköisellä kyselylomakkeella kesän 2016 aikana.

Määrällisessä tutkimuksessa puhutaan otoksesta, joka on osa perusjoukosta ja sen voi toteuttaa erilaisilla tavoilla. Aineiston koko kertoo määrällisen tutkimuksen tieteellisyydestä, tulosten edustavuudesta ja yleistettävyydestä. Aineiston koon pitäisi olla 30 tai enemmän tilastoimista varten. Toisaalta tilastollisia päätelmiä voidaan tehdä pienemmistäkin aineistoista, mutta silloin niiden edustavuus ja yleistettävyyden ovat usein ongelmallisia. Aina suurikaan otos ei ole edustava tai yleistettävissä. (Tuomi 2008, 141.)

Tutkimuksen alussa kohdejoukoksi määriteltiin kaikki Keravan kaupungilla työskentelevät varhaiskasvattajat eli yhteensä 304 henkilöä, joille sähköinen kyselylomake lähetettiin. Vastausprosenttia voidaan pyrkiä nostamaan muistuttamalla kyselyyn vastaamisesta (Tuomi 2008, 142). Ensimmäisellä kierroksella vastauksia saatiin eniten ja kolmannen kierrokseen päätyttyä opinnäytetyöntekijät päätyivät yhdessä ohjaavan opettajan kanssa siihen, ettei uusintakierroksia enää tehdä. Tämän opinnäytetyön aineiston muodostavat Keravan kaupungilla työskentelevät varhaiskasvattajat, jotka osallistuivat kyselyyn. Yhteensä vastaajia kertyi 46 ($f=46$).

Tyypiltään opinnäytetyötä voisi kutsua perustutkimukseksi, sillä tässä opinnäytetyössä on kysymys lähinnä tiedonhankinnasta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 129). Lähestymistapa opinnäytetyöhön on sekä määrällinen että laadullinen. Määrällinen tutkimustapa oli työn kannalta sopivin vaihtoehto tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten osalta. Tekijät muodostivat, keräsivät ja tallensivat kyselylomakkeen niin, että se sopi tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja sen myötä soveltui numeeriseen mittaamiseen. Lähestymistapoja käytettiin siten, että määrällinen osio edelsi laadullista vaihetta. Määrällinen ja laadullinen osuus voidaan nähdä toisiaan täydentävinä. (Hirsjärvi ym. 2007, 132-136.) Tässä opinnäytetyössä haluttiin syventää määrällistä osuutta laadullisen osion avulla.

Tutkimusta tehtäessä sillä on aina jokin tarkoitus tai tehtävä. Ne ohjaavat tutkimusstrategisia valintoja. Tutkimuksen tarkoitus voidaan nähdä neljän erilaisen piirteen perusteella: kartoittavana, selittävänä, kuvailevana tai ennustavana. Tutkimus voi olla myös jokin niiden yhdistelmä. Tässä opinnäytetyössä on piirteitä kartoittavasta ja kuvailevasta tarkoituksesta. Kartoittavalle tutkimukselle on tyypillistä uusien näkökulmien/ilmiöiden etsiminen, vähän tunnettujen ilmiöiden selvittäminen ja hypoteesien kehittäminen. Kuvailevalle tutkimukselle puolestaan on ominaista tarkkojen kuvauksien esittäminen ja keskeisten sekä kiinnostavien piirteiden tallentaminen. (Hirsjärvi ym. 2007, 133-135.)

4.1.1 Määrällinen ja laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö toteutettiin sekä määrällisenä että laadullisena tutkimuksena. Kvantitatiivinen eli määrällinen ja kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus voidaan nähdä toisiaan täydentävinä lähestymistapoina, sillä käytännössä niitä on haastavaa erottaa. (Hirsjärvi ym. 2007, 132.) Tarkoitus ei ole asettaa tutkimuksia toistensa vastakohtiksi, vaikka tavallisesti määrällinen tutkimus käsittelee numeroita ja laadullinen merkityksiä. Niitä voidaan käyttää rinnakkain tai määrällinen vaihe voi edeltää laadullista vaihetta. (Hirsjärvi ym. 2007, 133.) Seuraavaksi kuvataan määrällistä lähestymistapaa, joka tässä opinnäytetyössä edelsi laadullista vaihetta.

Määrälliselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä ovat muun muassa aiempien tutkimusten johtopäätökset ja teoriat, hypoteesien teko, käsitteiden määrittely, tutkittavien henkilöiden valinta ja otos sekä aineiston muodostaminen tilastollisesti käsiteltäväksi. Lisäksi tilastollisen analysoinnin avulla tehtävät päätelmät havaintoaineistosta. Määrälliselle tutkimukselle keskeistä on aineiston käsiteltävyys tilastollisin menetelmin ja sen sopivuus numeeriseen mittaamiseen. Määrälliselle tutkimukselle ominaista on myös tuloksien esittäminen taulukoiden avulla. (Hirsjärvi ym. 2007, 136.)

Laadullisesta tutkimus käsittelee ilmiöiden tutkimista ihmisten maailmasta, sosiaalisessa ympäristössä (Pitkäranta 2014, 8). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään saamaan syvempi ymmärrys asiasta, joten laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoitus tehdä yleistyksiä (Pitkäranta 2014, 22). Laadullisessa tutkimuksessa usein painotus on tulevaisuudessa ja tutkimuksen avulla on tarkoitus pyrkiä parantamaan, kehittämään tai uudistamaan tutkittavaa kohdetta. Määrällisen tutkimuksen painotus on enemmän menneissä tapahtumissa. (Pitkäranta 2014, 9.)

Laadullinen tutkimus on alusta asti kokonaisuus, pohtien jo aineiston keräämisvaiheessa, miten aineisto tullaan analysoimaan. Kirjoittamisprosessiin sisältyy alusta alkaen analysointia, joka muodostaa samalla tutkimusmetodin. (Pitkäranta 2014, 9.) Kun määrällinen tutkimus kuvataan

suoraviivaisena systemaattisena työnä niin laadullisessa tutkimuksessa on kyse ensisijaisesti toimia edestakaisen päättelytavan mukaan ja löytää parhain saatavilla oleva selitys. Laadullisella tutkimuksella lisätään ymmärrystä, mahdollistetaan erilaisia tulkintoja, tehdään asioista merkityksellisiä ja tuotetaan asioista mallinnuksia. (Pitkäranta 2014, 13.)

Laadullisen tutkimuksen haastattelut toimivat tukena täsmentäen määrällisen tutkimuksen kriittiset kohdat tilaston analyysissä. Määrällisellä tutkimuksella pystytään käynnistämään selvitys, mutta laadullisella lähestymistavalla kyetään tutkimaan tulevaisuuden asioita. (Pitkäranta 2014, 23-24.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on myös osata selittää ja soveltaa ilmiötä. Painopiste ei sijaitse vain teorian muotoilussa, sillä laadullisen tutkimuksen teoria kehittyy prosessissa hyvin myöhäisessä vaiheessa. (Pitkäranta 2014, 33.)

4.1.2 Aineistonkeruu

Opinnäytetyöntekijät keräsivät tutkimuksen aineiston itse. Tutkimusaineisto kerättiin Keravan kaupungin varhaiskasvatuksessa työskenteleviltä henkilöiltä vuoden 2016 kesä- elokuun aikana. Aineistoa kerättiin yhteensä kolmella kyselykierroksella. Tutkimukseen osallistumisen kriteerinä oli se, että työskentelee Keravan kaupungilla varhaiskasvatuksen tehtävissä.

Keravan kaupungilla on 19 varhaiskasvatuksen toimintayksikköä ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä yhteensä 304 henkilöä. Tutkimuksen otannan ulkopuolelle jäivät päivähoiton johtajat ja perhepäivähoitajat. Tutkimukseen osallistui 46 henkilöä, joten tämän opinnäytetyön aineiston otannan muodostavat osa Keravan kaupungilla työskentelevistä varhaiskasvattajista ($f=46$).

Aineiston keräämistä varten opinnäytetyöntekijät muodostivat kyselylomakkeen, joka toteutettiin sähköisessä muodossa. Lomakekyselyt, joissa on strukturoidut kysymykset ja valmiit vastausvaihtoehdot voidaan toteuttaa erilaisin keinoin. (Kuula 2006, 121-122). Työelämän yhteistyökumppani toimitti sähköpostin välityksellä verkkolomakkeen linkin varhaiskasvatuksen toimintayksiköihin ja se mahdollisti varhaiskasvattajien omatoimisen vastaamisen kyselyyn.

Tässä opinnäytetyössä päädyttiin yhdessä työelämän yhteistyökumppanin kanssa siihen, että aineisto kerättiin sähköisenä kyselylomakkeena. Sähköinen kyselylomake voidaan lähettää sadoille vastaanottajille. Se voi säästää aikaa, postikuluja ja se ei vaadi kyselyyn osallistujilta muita toimenpiteitä kuin kyselyyn vastaamisen. (Kuula 2006, 174.)

Verkkolomakkeen etuina on myös, että tulokset saadaan sähköisessä muodossa, nopeasti ja mahdolliset haastattelutilanteiden häiriötekijät vähenevät. Usein verkkolomakkeet tuottavat myös paremman vastausprosentin kuin postilomakkeet. Verkkokyselyitä pidetään ”helppoina”,

mutta se vaatii osaamista, esimerkiksi ohjelmointitaitoja tai valmiita lomakeohjelmistoja. Lisäksi se edellyttää tietojen syöttämisen ja tallentamisen tilastolliseen ohjelmaan. (Kuula 2006, 174.) Tutkimuksen tulokset tallennettiin SPSS- tilasto-ohjelmaan.

Opinnäytetyöntekijät pohtivat myös eettisyyttä aineistonkeruu vaiheessa ja siinä pyrittiin ajattelemaan vastaajien eli varhaiskasvattajien näkökulmaa, jotta kynnyks vastata olisi mahdollisimman matala. Kyselylomakkeiden alkuun on hyvä laatia informaatioteksti, jossa tutkimukseen osallistuville kerrotaan avoimesti, mihin ja mitä tarkoitusta varten kyselyt kerätään (Kuula 2006, 122). Opinnäytetyön eettisyyttä on pohdittu ja tuotu enemmän esille luvussa 7 ”Eettiset kysymykset”.

4.1.3 Kyselylomake

Varhaiskasvattajilta kerättiin tietoa sähköisen kyselylomakkeen avulla, jonka opinnäytetyöntekijät muodostivat itse. Varhaiskasvattajat täyttivät lomakkeet itsenäisesti ja omaan henkilökohtaiseen näkökulmaansa pohjautuen. Strukturoitu eli tarkoin jäsennelty kyselylomake muodostettiin varhaiskasvatuslain tavoitteita pohjana käyttäen. Taustamuuttujaksi määriteltiin muun muassa kysymys siitä, onko uutta varhaiskasvatuslakia käsitelty riittävästi työyhteisössä. Kyselylomake löytyy liitteenä (Liite 1) opinnäytetyön lopusta.

Taustamuuttujien jälkeen kyselylomakkeessa tuotiin ilmi varhaiskasvatuslain tavoitteet, joita on yhteensä kymmenen. Kyselylomake muodostettiin niin, että siihen laitettiin tavoite kerrallaan esille ja sen alle yhteensä viisi kysymystä tavoitteeseen pohjautuen. Nämä viisi kysymystä toistettiin jokaisen tavoitteen kohdalla. Kysymykset sisälsivät kysymyksiä varhaiskasvattajille siitä, ymmärtävätkö he, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan, osaavatko he toteuttaa tavoitetta arkisissa tilanteissa ja pedagogisessa suunnittelutyössä sekä kokevatko varhaiskasvattajat tarvetta lisä- tai täydennyskoulutukselle tavoitteen toteuttamiseksi.

Kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot muodostuivat 5-kohtaisesta likert-asteikosta (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä ja keskellä vaihtoehto ”en osaa sanoa”). Lisä- tai täydennyskoulutus kysymyksessä vastausvaihtoehdot olivat: en, kyllä ja en osaa sanoa. ”En osaa sanoa” vaihtoehto jättää tutkijalle ja lukijalle tulkinnanvaraa, mutta se on perusteltu tässä opinnäytetyössä sillä, että sen tekijät halusivat minimoida varhaiskasvattajien vastaamatta jättämisen tai virheelliset vastaukset sen vuoksi, että vastaaja kokisi, ettei hänelle löydy sopivaa vastausvaihtoehtoa.

Kyselylomaketta muokattiin useita kertoja uudelleen, jotta se palvelisi mahdollisimman hyvin tutkimusta sille tarkoitettulla tavalla. Kyselylomakkeen rakennetta mietittiin monelta kannalta: miten sen jäsentelee, mitä kysytään, missä järjestyksessä kysymykset esitetään, vastaavatko

kysymykset tutkimuskysymyksiin, millaiset vastausvaihtoehdot valitaan, johdatteleeko kysymyksen asettelu vastaajia ja niin edelleen. Kyselylomakkeen muodostamisen eri vaiheissa kysyttiin siihen myös mielipiteitä työelämän yhteistyökumppanilta ja opinnäytetyötä ohjaavalta opettajalta ja lomaketta muokattiin saatujen palautteiden perusteella.

Tavoitteiden ja niitä seuranneiden kysymysten jälkeen kyselylomakkeessa oli vielä neljä kysymystä kartoittamaan varhaiskasvattajien käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteista ja niiden mahdollisista vaikutuksista varhaiskasvattajien työhön. Vastausvaihtoehdot olivat samat kuin tavoitteidenkin kohdalla. Kyselylomakkeen lopussa oli vielä yksi avoin kysymys, jonka avulla toivottiin syvempiä tietoja varhaiskasvattajien käsityksistä lakiin liittyen.

4.1.4 Aineiston analyysi

Aineisto, joka on kerätty strukturoidulla kyselylomakkeella sopii siihen käytäntöön, että analysointi voidaan aloittaa heti aineistonkeräämisen ja järjestelyn jälkeen. Tässä opinnäytetyössä analyysi aloitettiin heti, kun aineistoa oli riittävästi kasassa. On hyvä ryhtyä analyysiin heti, sillä siinä vaiheessa se vielä inspiroi tutkijaa ja tarvittaessa sitä voidaan vielä täydentää ja selventää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 218-219.)

Aineiston analyysissä käytettiin määrällisen ja laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Tämän opinnäytetyön määrällinen tutkimusaineisto on analysoitu SPSS 22.0 tilasto-ohjelmalla. Tulokset on esitetty myös graafisena ja se on toteutettu Word-ohjelmistolla. Taulukot on pelkistetty opinnäytetyön raporttia varten ja niitä on otettu työhön vain muutama esimerkiksi. Varhaiskasvattajien vastaukset on kuvattu analyysissä tarkasti sekä prosenttiosuuksina että lukumäärinä.

Analyysin selkeyttämiseksi opinnäytetyöntekijät jaottelivat aineistoa. Analysointi aloitettiin taustamuuttujista. Sen jälkeen analysoitiin lisä- tai täydennyskoulutustarve jokaisen tavoitteen osalta ja sen jälkeen kyselylomakkeen viimeiset kolme kysymystä. Niiden jälkeen osaamiseen liittyvät kysymykset tavoitteiden alta ja lopuksi jätettiin avoimen kysymyksen analysointi, sillä sen analysointi oli erilainen prosessi kuin muiden tulosten. Tässä opinnäytetyössä laadullisen osion muodosti kyselylomakkeessa ollut avoin kysymys: ”Millä tavalla tavoitteet tulevat näky-mään/vaikuttamaan päiväkodin työssä ja arjessa?” Avoimeen kysymykseen vastasi 15 varhaiskasvattajaa.

Laadullinen osio eli avoin kysymys analysoitiin sisällönanalyysiä käyttäen. Ensimmäiseksi alkuperäisilmaisut pelkistettiin ja sen jälkeen vastauksista etsittiin samankaltaisuuksia. Vastaukset, jotka sisälsivät samoja merkityksiä jaettiin erilaisiin teemoihin, jotka muodostivat alakategorioita. Alakategoriat muodostivat yläkategorian. Aineistosta muodostettiin yhteensä viisi alakategoriaa siitä esille nousseista teemoista. Nämä alakategoriat olivat: lapsen rooli, yhteistyö,

toiminta, keinojen puute ja koulutuksen tarve sekä muutoksen kohtaaminen. Sisällönanalyysistä muodostunut yläkategoria oli: varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, millä tavalla tavoitteet tulevat vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä.

5 Tutkimustulokset

Opinnäytetyön tutkimustulokset on analysoitu ja jaoteltu aihealueittain. Aihealueet ovat: varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista yleisesti, laadullisen osion tutkimustulokset, tavoitteiden toteuttaminen varhaiskasvatustyössä sekä lisä- tai täydennyskoulutuksen tarve oman osaamisen kehittämiseksi ja tavoitteiden toteuttamiseksi. Ennen varsinaisia tutkimustuloksia esittää kyselyyn vastanneiden varhaiskasvattajien taustatiedot.

Taustatietoja tutkimuksessa olivat: ammatti, työkokemusvuodet päivähoitossa, lapsiryhmä (iän mukaan), jossa työskentelee sekä väittämät: ”Olemme käsitelleet uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita työyhteisössä” ja ”mielestäni uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita on käsitelty riittävästi työyhteisössä.” Alaluvussa 5.1 esitellään taustatekijöitä. Alaluvuissa: 5.2, 5.3, 5.4 ja 5.5 esitellään aihealueiden mukaisesti tutkimustuloksia, joita avataan vielä myöhemmin kappaleen 8 ”Pohdinta” alaluvuissa: 8.1, 8.2 ja 8.3.

5.1 Tutkimukseen osallistuneiden varhaiskasvattajien taustatiedot

Taulukossa 1 on kuvattu kyselyyn vastanneiden varhaiskasvattajien taustatietoja lukumäärinä ja prosentteina. Tässä opinnäytetyössä taustamuuttujiksi määriteltiin: ammatti, työkokemus päivähoitossa ja lapsi/ikäryhmä, jossa työskentelee. Lisäksi taustamuuttujien kohdalla on tarkasteltu sitä, onko uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita käsitelty työyhteisössä ja onko niitä käsitelty varhaiskasvattajien mielestä riittävästi.

Taulukon 1 ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että enemmistö vastanneista varhaiskasvattajista on ammanteiltaan joko Sosionomin koulutuksella työskenteleviä lastentarhanopettajia (26,1%/12) tai yliopistosta valmistuneita lastentarhanopettajia (28,3%/13). Noin yksi viidesosa (19,6%/9) puolestaan ammattikoulusta valmistuneita lähihoitajia ja noin yksi viidesosa (21,7%/10) muiden ammattiryhmien edustajia. Muita varhaiskasvattajien mainitsemia ammattiryhmiä olivat: lastenhoitaja, Yo-päivähoitaja, sosiaalikasvattaja, lastenohjaaja ja päivähoitaja. Pienimmän prosenttiosuuden ammateista (4,3%/2) muodostavat erityislastentarhanopettajat.

Taulukon 1 toisesta kohdasta selviää vastaajien työkokemusvuodet päivähoitossa. Kolme viidesosaa varhaiskasvattajista (60,9%/28) on työskennellyt varhaiskasvatuksessa yli kymmenen vuotta. Noin yksi viidesosa (21,7%/10) 5-10 vuotta. 1-5 vuotta työskennelleiden osuus 15,2 on

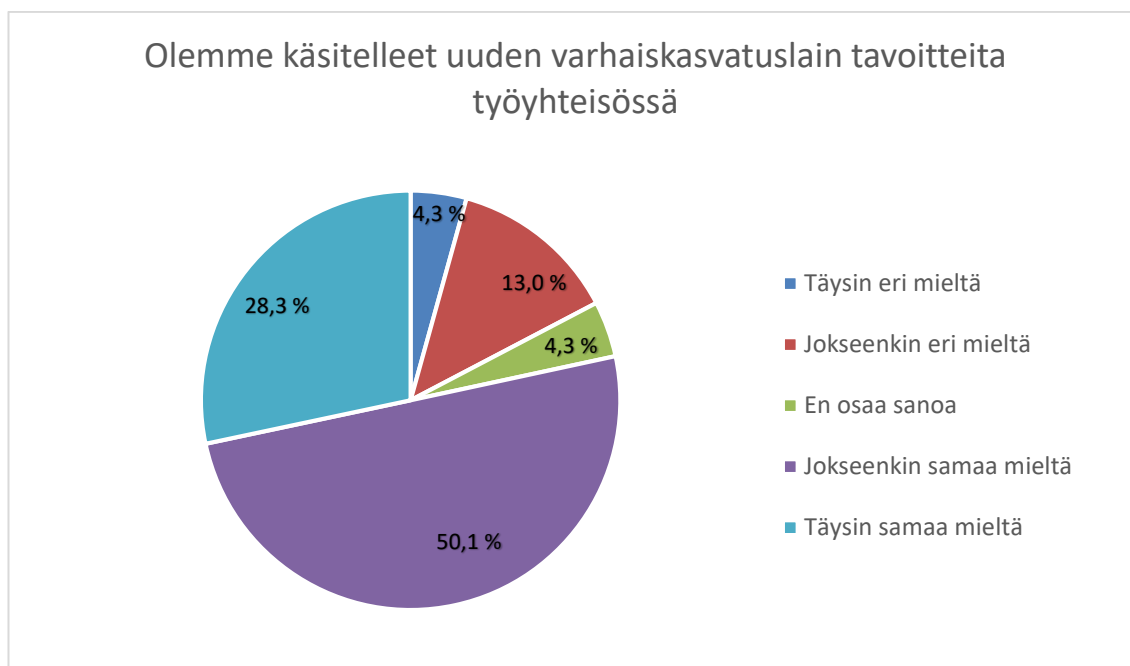
prosenttia (7). Pienin prosenttiosuus muodostuu yhdestä varhaiskasvattajasta (2,2%), jolla on työkokemusta alle vuosi.

Varhaiskasvattajista noin kaksi viidesosaa (41,3%/19) työskentelee 3-5-vuotiaiden tai sisarusryhmien kanssa. Reilu yksi viidesosaa (23,9%/11) varhaiskasvattajista 0-3-vuotiaiden lasten parissa ja reilu yksi viidesosaa (23,9% /11) esikouluikäisten lasten ryhmissä. Loput varhaiskasvattajista ovat vastanneet ryhmäkseen jonkin muun ryhmän parissa työskentelyn. Näitä ryhmiä ovat: 2-3-vuotiaat, aluetyö 1-6-vuotiaat, 4-5-vuotiaat, alueellinen päiväkotityö 0-6-vuotiaat ja alueellinen pienryhmä 3-6-vuotiaat.

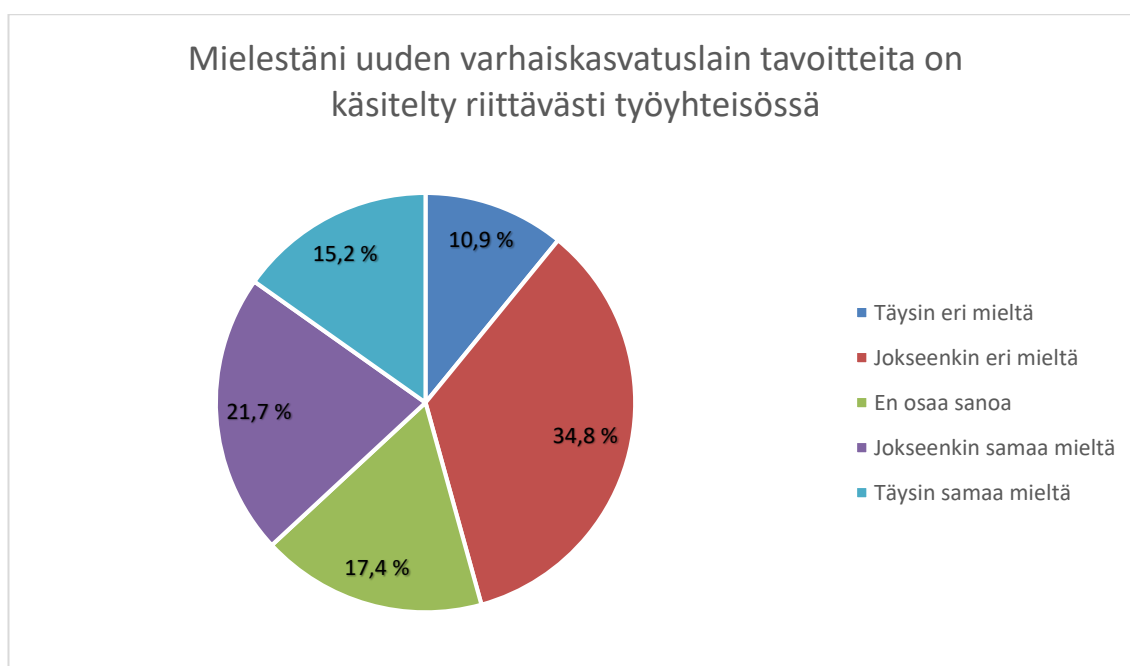
Taustamuuttuja	%	f
Ammatti		
Lastentarhanopettaja (Sosionomi AMK)	26,1	12
Lastentarhanopettaja	28,3	13
Lähihoitaja	19,6	9
Erityislastentarhanopettaja	4,3	2
Muu, mikä?	21,7	10
Työkokemuksesi päivähoidossa		
Alle vuoden	2,2	1
1-5 vuotta	15,2	7
5-10 vuotta	21,7	10
Yli 10 vuotta	60,9	28
Lasten ikäryhmä, jossa työskentelet		
0-3-vuotiaat	23,9	11
3-5-vuotiaat tai sisarusryhmä	41,3	19
Esikouluikäiset	23,9	11
Muu, mikä?	10,9	5
Yhteensä	100	46

Taulukko 1: Varhaiskasvattajien taustatiedot

Puolet varhaiskasvattajista (50%/23) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita on käsitelty työyhteisössä ja 28,3 prosenttia (13) oli täysin samaa mieltä. 13 prosenttia (6) jokseenkin eri mieltä ja kohtien täysin eri mieltä ja en osaa sanoa osuudet olivat 4,3 prosenttia (2). Enemmän hajontaa löytyi kysymykseen siitä, onko niitä käsitelty riittävästi työyhteisössä. Varhaiskasvattajista täysin samaa mieltä oli 15,2 prosenttia (7) ja jokseenkin samaa mieltä noin yksi viidesosa (21,7%/10). Varhaiskasvattajista yhteensä 45,7 prosenttia (21) oli jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä siitä, onko tavoitteita käsitelty riittävästi. Loput 17,4 prosenttia (8) muodostivat kohdan en osaa sanoa.

Kuvio 2: Varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, onko tavoitteita käsitelty työyhteisössä

Kuvio 3: Varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, onko tavoitteita käsitelty riittävästi työyhteisössä

5.2 Varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista yleisesti

Taulukossa 2 on kuvattu varhaiskasvattajien käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteista yleisesti sekä prosenttiosuuksina että lukumäärinä. Yleisiä käsityksiä selvitettiin varhaiskasvattajilta kolmen kysymyksen avulla. Nämä kysymykset olivat: kokevatko varhaiskasvattajat lain asettamat tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssään, tuovatko varhaiskasvatuslain tavoitteet

muutoksia varhaiskasvattajien työhön ja tulevatko tavoitteet näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa sekä työssä. Tämän osion tuloksia käsitellään vielä myöhemmin kappaleen 8 ”Pohdinta” alaluvussa 8.3: ”Tutkimustulosten tarkastelua: käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteista.”

Varhaiskasvattajista kaikki oli jokseenkin samaa mieltä (13%/6) tai täysin samaa mieltä (87%/40) siitä, että kokevat tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssään. Yli puolet (52,2 %/24) oli jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että tavoitteet tuovat muutoksia varhaiskasvatustyöhön. 32,6 prosenttia (10) varhaiskasvattajista oli täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä siitä, tulevatko tavoitteet tuomaan muutoksia heidän työssään ja loput 15,2 prosenttia (7) eivät osanneet sanoa.

Varhaiskasvattajista lähes neljä viidesosaa (76,1%/35) oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä. 4,3 prosenttia (2) jokseenkin eri mieltä siitä ja loput (19,6%/9) eivät osanneet sanoa.

	Täysin eri mieltä		Jokseenkin eri mieltä		En osaa sanoa		Jokseenkin samaa mieltä		Täysin samaa mieltä		Yhteensä	
	%	F	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f
Koen tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssäni	0,0	0	0,0	0	0,0	0	13,0	6	87,0	40	100,0	46
Varhaiskasvatuslain tavoitteet tuovat muutoksia työhöni	6,5	3	26,1	12	15,2	7	41,3	19	10,9	5	100,0	46
Varhaiskasvatuslain tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssäni	0,0	0	4,3	2	19,6	9	37,0	17	39,1	18	100,0	46

Taulukko 2: Varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista yleisesti

5.3 Laadullisen osion tutkimustulokset

Varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista selvitettiin myös avoimella kysymyksellä: ”Millä tavalla tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä?” Opinnäytetyön laadullisen osion muodosti viidentoista varhaiskasvattajan vastaukset. Niistä ilmeni, että lain

asettamattavat tavoitteet tulevat näkymään sekä vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä useilla eri tavoilla varhaiskasvattajien käsityksien mukaan.

Avoimen kysymyksen vastaukset analysoitiin sisällönanalyysiä käyttäen. Alkuperäisilmaisujen ja pelkistysten jälkeen vastauksista nousi esille erilaisia teemoja, jotka muodostivat alakategorioita, joita olivat: lapsen rooli, yhteistyö, toiminta, keinojen puute ja koulutuksen tarve sekä muutoksen kohtaaminen. Yläkategoriaksi muodostui: varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, millä tavalla tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä.

”Tavoitteiden toteutumiseen tarvitaan kaikkien työntekijöiden koulutusta, yhdessä ”hiileen” puhaltamista, vähemmän lto:n poissaoloa pedagogisena kasvattajan ryhmästä. Selvät yhteiset tavoitteet ja paljon keskustelua, että kaikille tavoitteet avautuvat, ja jokainen työntekijä on tässä prosessissa yhtä tärkeä.”

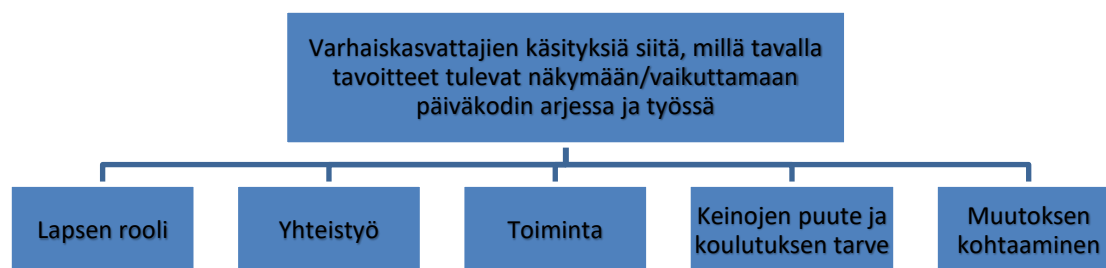
Varhaiskasvattajien käsityksien mukaan tavoitteet tulevat vaikuttamaan lapsen roolissa siten, että lapsilähtöisyys korostuu ja lasten osallisuus lisääntyy sekä suunnittelussa että toiminnassa. Yhteistyössä niin, että sen merkitys lisääntyy keskustelun ja toiminnan suunnittelun muodossa. Lisäksi varhaiskasvattajat mainitsivat, että perheiden ja vanhemmuuden tukeminen on noussut vahvemmin esille.

Varhaiskasvattajien mukaan toiminnassa tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan siten, että tavoitteet toimivat pohjana, joita toteutetaan ja arvioidaan. Tavoitteet tulevat vaikuttamaan varhaiskasvattajien mukaan siihen, mitä ja, miten tehdään sekä varhaiskasvattajien omassa toiminnassa. Varhaiskasvattajien mielestä tavoitteista tulisi luoda arkisia tapoja.

”joskus tuntuu, että tulee vain pärjätä.”

Alakategoriassa ”keinojen puute ja koulutuksen tarve” varhaiskasvattajat toivat ilmi, että työkalut arkeen puuttuvat ja koulutusta tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittaisiin enemmän. Vastauksista tuli myös ilmi huoli ammattitaidon madaltumisesta ja siitä, että pätevää ja motivoitunutta henkilökuntaa on haastavaa saada. Lisäksi varhaiskasvattajat mainitsivat, että lastentarhanopettajan ryhmässä olemista pitäisi lisätä ja, että tavoitteiden toteuttaminen on kiinni muustakin kuin omasta ammattitaidosta. Varhaiskasvattajien käsityksien mukaan tavoitteet nostavat varhaiskasvatustyön vaatimustasoa ja työmäärä kasvaa.

Muutoksen kohtaamisessa tavoitteet tulevat näkymään ja vaikuttamaan varhaiskasvattajien käsityksien mukaan siinä, että vanhoja tapoja muutetaan, aiheista keskustellaan ja tavoitteisiin panostetaan. Varhaiskasvattajat mainitsivat, että myös oppimisympäristö muuttuu. Lisäksi varhaiskasvattajat mainitsivat, että tarvitaan henkilökunnan panostusta positiivisen muutoksen onnistumiseksi.

Kuvio 4: Varhaiskasvattajien ajatuksia siitä, mitä muutoksia tavoitteet tuovat varhaiskasvatustyöhön

5.4 Tavoitteiden toteuttaminen varhaiskasvatustyössä

Tämä alaluku käsittelee varhaiskasvattajien osaamista toteuttaa tavoitteita työssään. Kyselylomakkeessa esitettiin jokainen tavoitekohta erikseen ja sen alapuolella oli yhteensä viisi kysymystä/väittämää, jotka toistuivat jokaisen tavoitteen kohdalla. Nämä kysymykset/väittämät olivat seuraavat: ”Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan, osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni, osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa, osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä ja koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta.”

Tässä alaluvussa on keskitytty neljän ensimmäisen kohdan analysointiin. Ensimmäiseksi on esitelty varhaiskasvatuslain tavoite ja sen alapuolella tuotu esille varhaiskasvattajien vastaukset. Tuloksia käsitellään lisää kappaleen 8 ”Pohdinta” alta löytyvässä alaluvussa: 8.1 ”Tutkimustulosten tarkastelua: osaaminen.”

Tavoite 1): ”edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvu, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Kaikki varhaiskasvattajat oli jokseenkin samaa mieltä (30,4%/14) tai täysin samaa mieltä (69,6%/32) siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan. Varhaiskasvattajat olivat myös jokseenkin samaa mieltä (43,5%/20) tai täysin samaa mieltä (56,5%/26) siitä, että osaavat toimia tavoitteen mukaisesti työssään. Tulokset olivat täsmälleen samat kohdassa: osaako toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa. Osaaminen toteuttaa tavoitetta pedagogisessa suunnittelutyössä: täysin samaa mieltä 45,7%/21 tai jokseenkin samaa mieltä 52,2%/24 ja yksi en osaa sanoa vastaus (2,2%).

Tavoite 2): ”tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Tavoitteen kaksi kohdalla yli puolet varhaiskasvattajista (52,2%/24) oli täysin samaa mieltä siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan ja loput oli jokseenkin samaa mieltä

(47,8%/22). 43,5 prosenttia (20) varhaiskasvattajista koki osaavansa toimia tavoitteen mukaisesti työssään ja puolet (50%/23) oli siitä jokseenkin samaa mieltä. Loput vastaajista olivat jokseenkin eri mieltä (2,2%/1) tai eivät osanneet sanoa (4,3%/2). Varhaiskasvattajista 39,1 prosenttia (18) oli täysin samaa mieltä ja 54,3 prosenttia (25) jokseenkin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa. Loput olivat jokseenkin eri mieltä (2,2%/1) tai eivät osanneet sanoa (2/4,3%). 34,8 prosenttia (16) varhaiskasvattajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa ottaa tavoitteen huomioon pedagogisessa suunnittelutyössä. 54,3 prosenttia (25) jokseenkin samaa mieltä. Loput jokseenkin eri mieltä (2,2%/2) tai eivät osanneet sanoa (8,7%/4).

Tavoite 3): ”toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

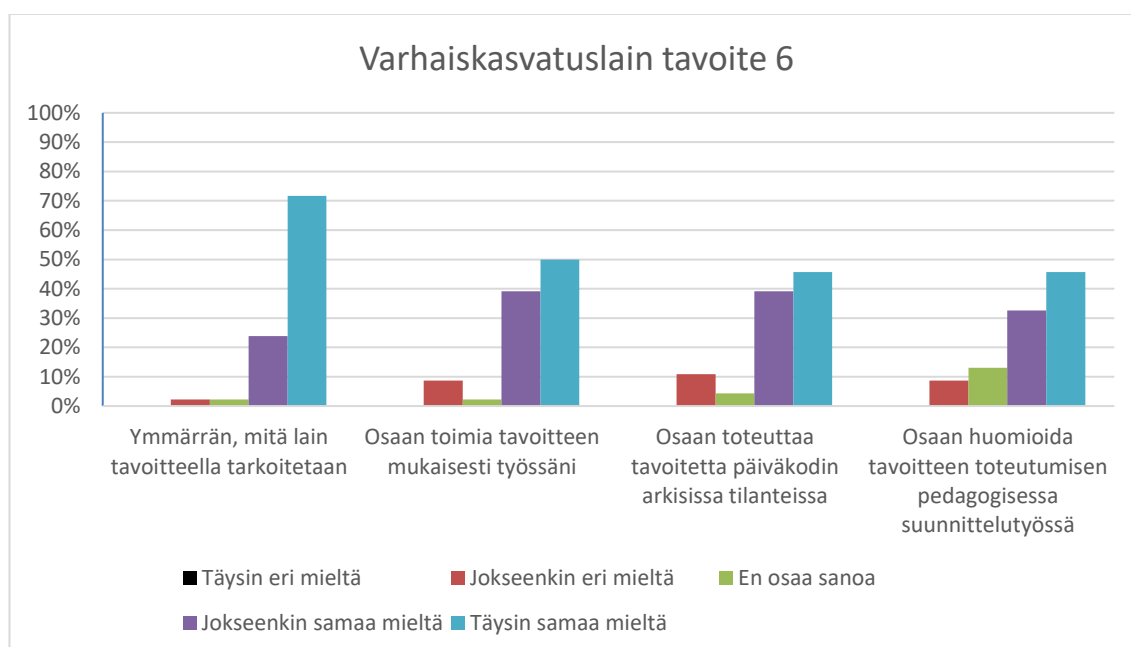
Kaikki varhaiskasvattajat oli täysin samaa mieltä (69,6%/32) tai jokseenkin samaa mieltä (30,4%/14) siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella kolme tarkoitetaan. Noin kolme viidesosaa (69,9%/28) varhaiskasvattajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään. 34,8 prosenttia (16) jokseenkin samaa mieltä ja 4,3 prosenttia (2) eivät osanneet sanoa. Yli kolme viidesosaa (63,0%/29) varhaiskasvattajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa ja jokseenkin samaa mieltä oli 32,6 prosenttia (15). 4,3 prosenttia (2) oli valinnut kohdan ”en osaa sanoa”. Lähes kolme viidesosaa (58,7%/27) varhaiskasvattajista oli sitä mieltä, että osaa huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä. Jokseenkin samaa mieltä oli 32,6 prosenttia (15). Jokseenkin eri mieltä 2,2 prosenttia (1) ja loput 6,5 prosenttia (3) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 4): ”varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Varhaiskasvattajista lähes neljä viidesosaa oli täysin samaa mieltä (78,3%/36) siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella neljä tarkoitetaan. Jokseenkin samaa mieltä oli loput yksi viidesosaa (21,7%/10). Täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään oli 63,0 prosenttia (29) varhaiskasvattajista ja loput, 37,0 prosenttia (17) jokseenkin samaa mieltä. Varhaiskasvattajista kolme viidesosaa (60,9%/28) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa ja jokseenkin samaa mieltä oli 39,1 prosenttia (18). Täysin samaa mieltä siitä, että osaa huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä oli yli puolet varhaiskasvattajista (52,2%/24), jokseenkin samaa mieltä oli 43,5 prosenttia (20), 2,2 prosenttia (1) ei osannut sanoa ja jokseenkin eri mieltä oli 2,2 prosenttia (1).

Tavoite 5): ”turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Tavoitteen viisi ymmärrettävyydestä täysin samaa mieltä oli varhaiskasvattajista 84,8 prosenttia (39) ja jokseenkin samaa mieltä oli 15,2 prosenttia (7). Varhaiskasvattajista täysin samaa mieltä oli 73,9 prosenttia (34) siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään ja jokseenkin samaa mieltä oli 26,1 prosenttia (12). 71,7 prosenttia (33) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa ja jokseenkin samaa mieltä oli 28,3 prosenttia (13) varhaiskasvattajista. 71,7 prosenttia (33) oli täysin samaa mieltä, että osaa huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä ja 23,9 prosenttia (11) oli jokseenkin samaa mieltä. Loput 4,4 prosenttia (2) olivat jokseenkin eri mieltä tai eivät osanneet sanoa.

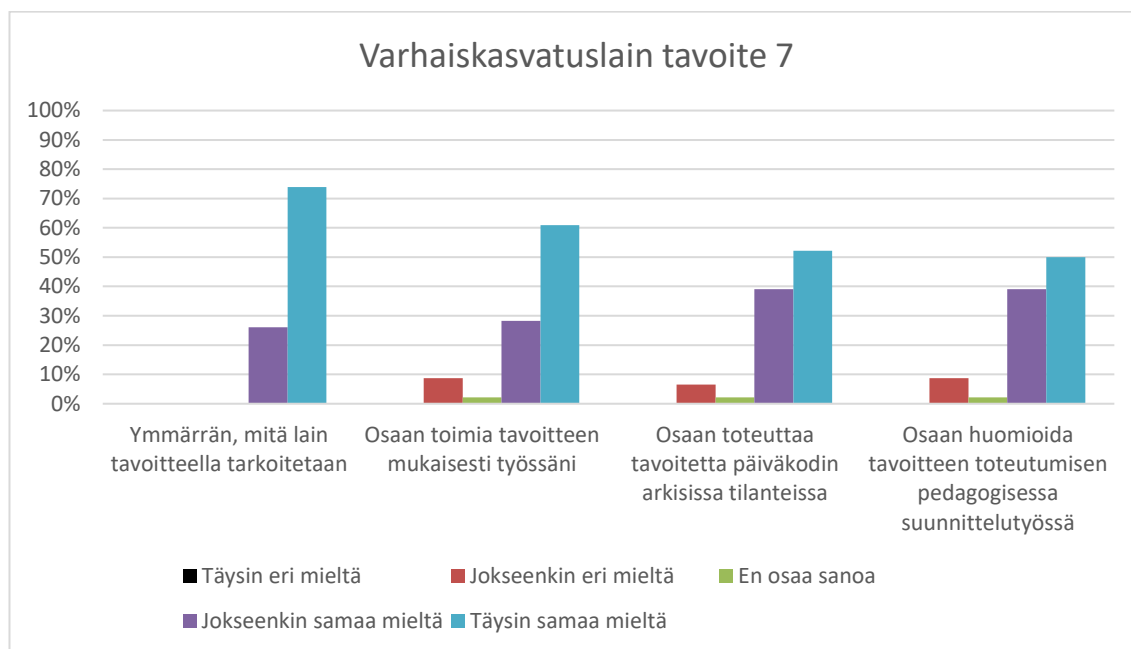

Kuvio 5: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta kuusi

Tavoite 6): ”antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Tavoitteen kuusi osalta varhaiskasvattajista 71,7 prosenttia (33) oli täysin samaa mieltä siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan. 23,9 prosenttia (11) oli jokseenkin samaa mieltä siitä ja loput 4,4 prosenttia (2) eivät osanneet sanoa tai olivat jokseenkin eri mieltä. Varhaiskasvattajista puolet (50%/23) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään, 39,1 prosenttia (18) oli jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä oli

8,7 prosenttia (4) ja loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa. Täysin samaa mieltä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa oli 45,7 prosenttia (21), jokseenkin samaa mieltä oli 39,1 prosenttia (18), 10,9 prosenttia (5) oli jokseenkin eri mieltä ja loput 4,3 prosenttia (2) eivät osanneet sanoa. Täysin samaa mieltä, että osaa huomioida tavoitteen pedagogisessa suunnittelutyössä oli varhaiskasvattajista 45,7 prosenttia (21), jokseenkin samaa mieltä oli 32,6 prosenttia (15), jokseenkin eri mieltä oli 8,7 prosenttia (4) ja loput 13,0 prosenttia (6) eivät osanneet sanoa.

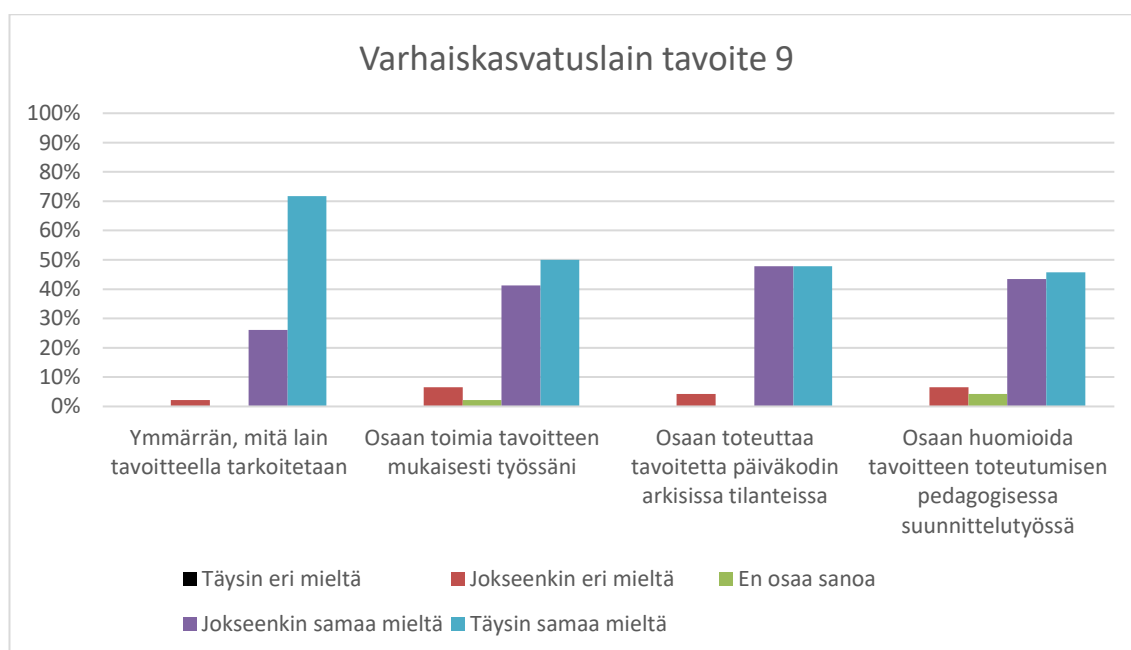
Kuvio 6: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta seitsemän

Tavoite 7): ”tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Varhaiskasvattajista täysin samaa mieltä oli 73,9 prosenttia (34) siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan. Jokseenkin samaa mieltä oli loput 26,1 prosenttia (12). Kolme viidesosaa (60,9%/28) varhaiskasvattajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään ja 28,3 prosenttia (13) oli jokseenkin samaa mieltä. Varhaiskasvattajista 8,7 prosenttia (4) oli jokseenkin eri mieltä ja loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa. Yli puolet (52,2%/24) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa, jokseenkin samaa mieltä oli 39,1 prosenttia (18) ja 6,5 prosenttia (3) oli jokseenkin eri mieltä. Loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa. Puolet varhaiskasvattajista (50%/23) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa ottaa tavoitteen huomioon pedagogisessa suunnittelutyössä, 39,1 prosenttia (18) oli jokseenkin samaa mieltä, 8,7 prosenttia (4) oli jokseenkin eri mieltä ja loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 8): ”kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Tavoitteen 8 kohdalla varhaiskasvattajista 78,3 prosenttia (36) oli täysin samaa mieltä siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan. Loput 21,7 prosenttia (10) oli jokseenkin samaa mieltä. Varhaiskasvattajista miltei kolme viidesosaa (58,7%/27) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään, jokseenkin samaa mieltä oli 37,0 prosenttia (17) ja loput 4,3 prosenttia (2) oli jokseenkin eri mieltä. Varhaiskasvattajista yli puolet (54,3%/25) oli täysin samaa mieltä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa, jokseenkin samaa mieltä oli 43,5 prosenttia (20) ja loput 2,2 prosenttia (1) jokseenkin eri mieltä. Varhaiskasvattajista yli puolet (54,3%/25) oli täysin samaa mieltä myös siitä, että osaa ottaa tavoitteen huomioon toteuttaessa pedagogista suunnittelutyötä, jokseenkin samaa mieltä oli 37,0 prosenttia (17) ja 6,5 prosenttia (3) oli jokseenkin eri mieltä. Loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa.

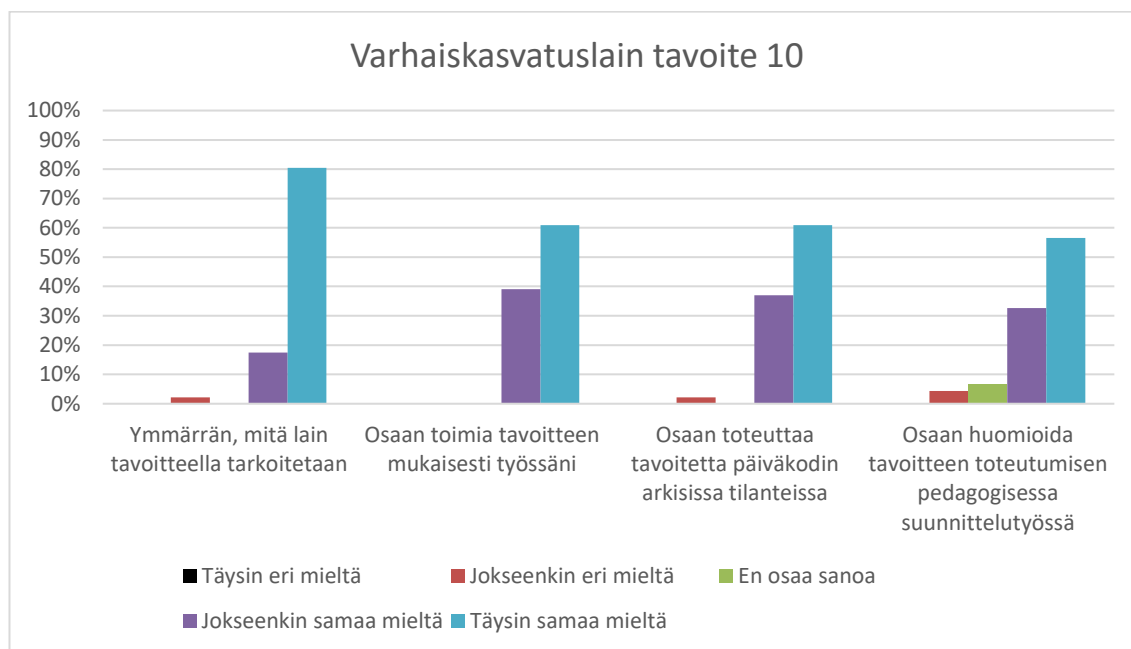

Kuvio 7: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta yhdeksän

Tavoite 9): ”varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Varhaiskasvattajista 71,7 prosenttia (33) oli täysin samaa mieltä siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella 9 tarkoitetaan, jokseenkin samaa mieltä oli 26,1 prosenttia (12) ja loput 2,2 prosenttia (1) oli jokseenkin eri mieltä. Puolet varhaiskasvattajista (50%/23) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään, jokseenkin samaa mieltä oli 41,3

prosenttia (19) ja jokseenkin eri mieltä oli 6,5 prosenttia (3), loput 2,2 prosenttia (1) eivät osanneet sanoa. Miltei puolet (47,8%/22) varhaiskasvattajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa, jokseenkin samaa mieltä oli 47,8 prosenttia (22) ja loput 4,3 prosenttia (2) olivat jokseenkin eri mieltä. Täysin samaa mieltä siitä, että osaa ottaa tavoitteen toteuttamisen huomioon pedagogisessa suunnittelutyössä oli 45,7 prosenttia (21), jokseenkin samaa mieltä oli 43,5 prosenttia (20), jokseenkin eri mieltä oli 6,5 prosenttia (3) ja loput 4,3 prosenttia (2) eivät osanneet sanoa.

Kuvio 8: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta kymmenen

Tavoite 10): ”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Täysin samaa mieltä siitä, että ymmärtää, mitä lain tavoitteella 10 tarkoitetaan oli yli neljä viidesosaa (80,4%/37) varhaiskasvattajista, jokseenkin samaa mieltä oli 17,4 prosenttia (8) ja loput 2,2 prosenttia (1) oli jokseenkin eri mieltä. Varhaiskasvattajista reilu kolme viidesosaa (60,9%/28) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa toimia tavoitteen mukaisesti työssään, jokseenkin samaa mieltä oli loput 39,1 prosenttia (18). Reilu kolme viidesosaa (60,9%/28) oli myös täysin samaa mieltä siitä, että osaa toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa, jokseenkin samaa mieltä oli 37,0 prosenttia (17) ja loput 2,2 prosenttia (1) oli jokseenkin eri mieltä. Varhaiskasvattajista yli puolet (56,5%/26) oli täysin samaa mieltä siitä, että osaa huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä, jokseenkin samaa mieltä oli 32,6 prosenttia (15), jokseenkin eri mieltä oli 4,3 prosenttia (2) ja loput 6,5 prosenttia (3) eivät osanneet sanoa.

5.5 Lisä- tai täydennyskoulutuksen tarve oman osaamisen kehittämiseksi

Varhaiskasvattajien osaamisen kartoittamiseksi heiltä kysyttiin lisä- tai täydennyskoulutuksen tarvetta tavoitteiden toteuttamiseksi. Tässä alaluvussa tuodaan esille varhaiskasvattajien lisä- tai täydennyskoulutustarpeita varhaiskasvatuslain tavoitteisiin liittyen. Kyselylomakkeessa kysyttiin jokaisen tavoitteen kohdalla erikseen tarvetta lisä- tai täydennyskoulutukselle. Tämän osion tuloksia pohditaan tarkemmin kappaleen 8 ”Pohdinta” alaluvussa 8.2 ”Tutkimustulosten tarkastelua: lisä- tai täydennyskoulutustarve.”

Tässä alaluvussa on ensin esitelty tavoite ja sen jälkeen tuotu esille varhaiskasvattajien vastaukset kyseisen tavoitteen osalta prosenttiosuuksina ja lukumäärinä. Seuraavaksi on esitelty Varhaiskasvatuslain 2 a pykälässä esiintyvät tavoitteet (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §):

Tavoite 1): ”edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;” Tavoitteen yksi osalta varhaiskasvattajista 37 prosenttia (17) koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta. 47,8 prosenttia (22) varhaiskasvattajista oli sitä mieltä, että ei tarvitse lisä- tai täydennyskoulutusta ja loput 15,2 prosenttia (7) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 2): ”tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;” Tavoitteen kaksi osalta reilu kaksi kolmasosaa (41,3%/19) varhaiskasvattajista koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamisensa kehittämiseksi. 39,1 prosenttia (18) varhaiskasvattajista ei kokenut tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta tämän tavoitteen osalta ja 19,6 prosenttia (9) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 3): ”toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;” Tavoitteen 3 osalta miltei puolet (47,8%/22) varhaiskasvattajista koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta osaamisensa tueksi tämän tavoitteen osalta. 39,1 prosenttia (18) koki, ettei tarvetta ole ja loput 13,0 prosenttia (6) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 4): ”varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;” Tavoitteen neljä osalta 32,6 prosenttia (15) varhaiskasvattajista koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta tämän tavoitteen osalta. Miltei puolet (47,8%/22) koki, ettei tarvetta ole ja loput 19,6 prosenttia (9) eivät osanneet sanoa.

Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskou- lutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta		
	%	f
En	69,6	32
Kyllä	17,4	8
En osaa sanoa	13,0	6
Yhteensä	100	46

Taulukko 3: Varhaiskasvattajat kokivat vähiten lisä- tai täydennyskoulutustarvetta tavoitteiden 5 (taulukko) ja 10 osalta

Tavoite 5): ”turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatustahenkilöstön välillä;” Tavoitteen viisi osalta varhaiskasvattajista 17,4 prosenttia (8) koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta. 69,6 prosenttia (32) koki, ettei tarvetta ole ja loput 13,0 prosenttia (6) eivät osanneet sanoa.

Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskou- lutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta		
	%	f
En	30,4	14
Kyllä	52,2	24
En osaa sanoa	17,4	8
Yhteensä	100	46

Taulukko 4: Varhaiskasvattajat kokivat suurinta lisä- tai täydennyskoulutustarvetta tavoitteiden 6 (taulukko) ja 7 osalta

Tavoite 6): ”antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;” Tavoitteen kuusi kohdalla yli puolet (52,2%/24) varhaiskasvattajista koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta. 30,4 prosenttia (14) ei kokenut tarvetta ja loput 17,4 prosenttia (8) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 7): ”tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;” Puolet (50%/23) varhaiskasvattajista koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta tavoitteen seitsemän osalta. 37,0 prosenttia (17) ei kokenut tarvetta ja loput 13 prosenttia (6) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 8): ”kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;” Tavoitteen kahdeksan osalta 30,4 prosenttia (14) koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta tavoitteen osalta. Lähes puolet (47,8%/22) varhaiskasvattajista koki, ettei tarvetta ole ja loput 21,7 prosenttia (10) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 9): ”varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;” Varhaiskasvattajista 34,8 prosenttia (16) koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta tämän tavoitteen osalta ja puolet (50%/23) koki, ettei tarvetta ole ja loput 15,2 prosenttia (7) eivät osanneet sanoa.

Tavoite 10): ”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä;” Kymmenennen tavoitteen osalta varhaiskasvattajista 30,4 prosenttia koki tarvitsevansa lisä- tai täydennyskoulutusta. Reilusti yli puolet (56,5%/26) koki, ettei tarvetta ole ja loput 13,0 prosenttia (6) eivät osanneet sanoa.

6 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyössä on noudatettu tarkkuutta sekä huolellisuutta ja lisäksi prosessista on pyritty tekemään mahdollisimman läpinäkyvä. Se ilmenee esimerkiksi siinä, että tutkimustulokset on esitetty niin kuin ne ovat vastauksissa ilmenneet. Tutkimusprosessia on kuvattu tarkasti raportissa vaihe vaiheelta perusteluineen. Varhaiskasvattajilta saadut vastaukset analysoitiin tutkimuksen kannalta sopivin määrällisin ja laadullisin menetelmin. Luotettavuutta on pyritty lisäämään tutkimusprosessin tarkan kuvailun lisäksi raportissa esillä olevien taulukoiden ja liitteenä olevan kyselylomakkeen avulla.

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelusta löytyy erilaisia käsityksiä. Yhtenä näkökulmana on kokonaisluotettavuuden tarkastelu, mikä on tyypillistä erityisesti laadulliselle tutkimukselle. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tarkka kuvaus sen toteuttamisesta. Laadullisen osuuden analyysivaiheessa opinnäytetyöntekijät lukivat aineistoa ensin itsenäisesti ja tekivät havaintoja. Sen jälkeen tuloksista ja havainnoista keskusteltiin perusteluineen, jonka jälkeen aineisto luettiin vielä useita kertoja läpi ja jatkettiin sisällönanalyysin tekemistä yhdessä. Tällä tavoin haluttiin välttää mahdollisten virhetulkintojen tekeminen aineistosta. (Tuomi 2007, 149; Hirsjärvi ym. 2007, 227.)

Vaikka virheitä pyritään välttämään tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella käsitteiden reliabiliteetti ja validiteetti avulla. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen toistettavuutta. Tarkemmin sen kykyä ei-sattumanvaraisiin tulok-

siin. Tulosta voidaan pitää reliaabelina esimerkiksi, jos kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen. Validiteetti käsitteellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata. (Hirsjärvi ym. 2007, 226; Tuomi 2007, 149.)

7 Eettiset kysymykset

Opinnäytetyön ja tutkimuksen tekemiseen liittyy paljon eettisiä kysymyksiä, jotka on otettava huomioon koko opinnäytetyö- ja tutkimusprosessin ajan. Tässä luvussa esitetään ja pohditaan opinnäytetyötä koskevia eettisiä kysymyksiä. Opinnäytetyösuunnitelmaa ja opinnäytetyötä tehdessä sen tekijät ovat tutustuneet tutkimuseettiseen ohjeeseen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. HTK- ohje on tehty yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa ja se on opetus- ja kulttuuriministeriön asettama. Ohje antaa tutkimuksen tekijöille mallin hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. Edistämisen lisäksi tavoitteena on ennaltaehkäistä epärehellisyyttä tutkimuksellisiin asioihin liittyen. (Johdanto 2012.)

Suomessa käytetty englanninkielinen termi tutkimuseetikalle on research ethics. Tutkimusetiikka voidaan nähdä moniulotteisena ja laajana kokonaiskäsitteenä, mikä kattaa kaikki tutkimukseen ja tieteeseen liittyvät näkökulmat ja arvioinnit. (Johdanto 2012.) Hyvän tieteellisen käytännön ohjeessa tutkimuseetikalla pyritään eettisesti kestävään ja vastuullisten toimintatapojen noudattamiseen. Tutkimuksen tekijältä odotetaan rehellisyyttä ja vastuukysymykset hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyen nähdään ensisijaisesti koskevan tutkimusryhmän jäseniä. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.)

Yhtenä näkökulmana tutkimuseetiikan määrittelylle on nähdä se tutkijoiden ammattietiikkana, joka sisältää eettiset periaatteet, normit, arvot ja hyveet. Tutkimusetiikka toimii tutkijoiden ohjeena ja välittää muille ihmisille tietoa tutkijoiden arvoista ja velvoitteista. (Kuula 2006, 23-24.) Jotta hyvän tieteellisen käytännön kriteerit täyttyvät tulee tutkimustyössä noudattaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksen eri vaiheissa. Tiedonhankinnan sekä tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä. Ennen työn aloittamista tulee selvittää osapuolten väliset oikeudet, periaatteet, vastuut ja velvollisuudet. Suunnittelun ja toteutuksen jälkeen tulokset tulee raportoida. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.)

Tutkijoiden tulee ottaa huomioon muiden työt kunnioittavalla ja arvostavalla tavalla sekä viitata heidän töihinsä asianmukaisilla tavoilla. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.) Plagiointi tarkoittaa toisen tekstin tai teoksen luvaton lainaamista. Plagiointi tulee usein esille huolimattomuutena, jolloin lähdemerkinnät ovat puutteellisia tai ne puuttuvat kokonaan. Tutkijan on kirjoitettava suora lainaus sanasta sanaan. (Hirsjärvi ym. 2008, 26, 118.) Tässä opinnäytetyössä on viitattu asianmukaisesti käytettyihin lähdeaineistoihin ja opinnäytetyössä suorat lainaukset on kirjoitettu sanasta sanaan.

Opinnäytetyön ja tutkimuksen tekemistä varten on anottava tarvittava tutkimuslupa. Tutkimuslupien hakeminen on yksi keskeisistä lähtökohdista hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaessa. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.) Tätä opinnäytetyötä varten haettiin tutkimuslupa Keravan kaupungilta ja sen saavuttua opinnäytetyöprosessia jatkettiin lähettämällä kyselylomakkeet varhaiskasvattajien täytettäväksi. Suomen perustuslaissa määritellään oikeus yksityisyyden suojaan. Tämän opinnäytetyön kannalta tärkein yksityisyyden osa-alue on tietosuojaja ja sen noudattaminen. (Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi 2009, 9.)

Eettisyyteen liittyen opinnäytetyöntekijät pohtivat myös, mikä olisi tutkimukseen osallistuvien varhaiskasvattajien kannalta paras vaihtoehto kerätä aineisto. Työelämän yhteistyökumppanin kanssa käydyn keskustelun jälkeen päädyttiin siihen, että kysely toteutetaan sähköisenä versiona. Sähköiseen kyselyyn päädyttiin ajatellen varhaiskasvattajien ajankäyttöä ja kyselyn täyttämisen helppoutta. Jokainen varhaiskasvattaja pystyi vastaamaan kyselyyn itselleen parhaiten sopivan ajan kanssa ja se ei vaatinut heiltä muita toimenpiteitä. Sähköinen kysely takasi myös sen, että vastaukset eivät kulkeneet välikäsien kautta vaan tulivat suoraan opinnäytetyöntekijöille. Aineisto säilytettiin tutkimuksen ajan huolellisesti ja hävitetään opinnäytetyöprosessin päättymisen jälkeen asianmukaisesti.

Aineistosta huolimatta tutkimukseen osallistuvilla on kerrottava tutkimuksen tavoite, aineistonkeruumetodi, aineiston käyttötarkoitus, sen käsittely ja säilyttäminen sekä arvioida kyselyyn vastaamiseen kuluva aika. Lisäksi on mainittava tutkijoiden yhteystiedot mahdollisia yhteydenottoja varten ja tuotava ilmi kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuus. Informointi on tärkeä ja olennainen osa tutkimustyötä ja sen suunnittelua. (Kuula 2006, 120-121.) Opinnäytetyön kyselylomakkeisiin kirjoitettiin alkuun informointiteksti. Siinä varhaiskasvattajille kerrottiin avoimesti, mihin ja mitä tarkoitusta varten kyselylomakkeet kerätään. Kyselylomakkeisiin vastattiin anonymisti, jotta henkilöllisyys säilyisi tunnistamattomana. Varhaiskasvattajia ei voida tunnistaa opinnäytetyöaineistosta.

Opinnäytetyössä on pyritty avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Huolellisuuden ja tarkkuuden lisäksi tässä opinnäytetyössä avoimuus ja läpinäkyvyys ilmenevät siinä, että tutkimuksen vaiheet on avattu lukijalle tarkasti ja myös tutkimustulokset on esitetty raportissa. Tutkimustulokset on esitetty selkeästi tarkkoine lukuarvoineen niin kuin ne ovat vastauksissa ilmenneet. Kuulan (2006, 34) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön sitoutuminen takaa tutkimuksen luotettavuuden ja uskottavuuden, jota tässä opinnäytetyössä on noudatettu läpi koko prosessin.

8 Pohdinta

Opinnäytetyötä pohditaan tässä luvussa kolmesta eri näkökulmista käsin. Ensin tarkastellaan tutkimustuloksia, jotka on jaettu osiin: osaaminen, lisä- tai täydennyskoulutustarve ja käsityksiä tavoitteista. Toisena kuvataan opinnäytetyöntekijöiden osaamisen kehittymistä opinnäytetyöprosessin myötä ja kolmantena esitellään opinnäytetyön johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.

Aihe on uusi ja ajankohtainen varhaiskasvatuksen kentällä, sillä lakimuutos on astunut voimaan 1.8.2015. Voimaantulopäivän jälkeen uudistuksia tulee lisää ja muutosten asettuminen kentälle tulee vaikuttamaan vielä pitkään. Lähtökohtana ja tarkoituksena tässä opinnäytetyössä oli selvittää ja tuoda esille varhaiskasvattajien ajatuksia uudesta varhaiskasvatuslaista ja kartoittaa heidän arviota omasta osaamisestaan lain tavoitteiden toteuttamiseksi.

8.1 Tutkimustulosten tarkastelua: osaaminen

Varhaiskasvattajien arviota omasta osaamisestaan selvitettiin viiden kohdan avulla ja ne toistuivat jokaisen tavoitteen kohdalla. Kysymykset/väittämät olivat seuraavat: ”Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan, osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni, osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa ja osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä.” Lisäksi viimeisen kysymyksen avulla selvitettiin lisä- tai täydennyskoulutuksen tarvetta.

Ammatillisuuden kehittämisen mallin järjestämisellä voidaan osoittaa tarvittavat taidot. Ammatillisuuden harjoittamisen ymmärtämiseksi on määriteltävä askeleet ammattikehityksen mukaan vasta-alkajasta asiantuntijaksi. (Sheridan, Edwards, Marvin & Knoche 2009, 386.) Päätuloksina osaamisen kohdalla ilmeni, että varhaiskasvattajat ymmärtävät, mitä lain tavoitekohdilla tarkoitetaan. Varhaiskasvattajat kokivat myös, että heillä on osaamista toteuttaa tavoitteita päiväkodin arkisissa tilanteissa ja myös pedagogisessa suunnittelutyössä. Varhaiskasvattajista suurin osa oli valinnut tähän vastausvaihtoehdoista useimmiten olevansa täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä kunkin tavoitteen osalta. Hajanaisuutta ei ilmennyt varhaiskasvattajien välillä vaan tulokset olivat enemmän riippuvaisia siitä, mitä varhaiskasvatuslain tavoitetta käsiteltiin.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että on välttämätöntä määritellä ammattilaisille, miten he tavoittavat uusia kehitysasteita ymmärryksessä ja ilmentävät ymmärryksen tärkeyttä osana taitavaa käytännön työtä (Sheridan ym. 2009, 389). Varhaiskasvattajat oli kaikki yhtä mieltä seitsemässä tavoite kohdassa väittämässä ”ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan.” Kolmen muun tavoitteen osalta kyseisessä väittämässä esiintyi vastauseroja vain yhden tai kahden var-

haiskavattajan verran. Tavoitteiden ymmärtäminen voidaan nähdä pohjana sille, että varhaiskasvattajat osaavat toimia niiden mukaisesti. Tämä näkyi siinä, että valtaosa varhaiskasvattajista pystyi toteuttamaan ja toimimaan tavoitteen mukaisesti niin työssään ja päiväkodin arkisissa tilanteissa kuin pedagogisessa suunnittelutyössäkin.

Pedagogista suunnittelutyötä varhaiskasvatuksessa kuvataan monitasoiseksi ilmiöksi. Se tulee esille Nummenmaan, Karilan, Joensuun ja Rönholmin (2007) tutkimuksessa, jossa keskeisenä tuloksena pedagogisen suunnittelun onnistumiseksi tarvitaan yhteisöllisen työprosessin mallin tarkentuminen. Tutkimuksessa työprosessi oli se, mikä mahdollisti työssä oppimisen. Mallin tuominen jäsentäisi myös keskeisiä oppimishaasteita. (Nummenmaa, Karila, Joensuu & Rönholm 2007, 109.) Väittämässä ”osaan toteuttaa tavoitetta pedagogisessa suunnittelutyössä” ilmeni eniten vastauksia varhaiskasvattajien välillä. Kokonaiskuvan saamiseksi hyödyllisintä oli tutkia tuloksia jokainen tavoite kerrallaan ottaen huomioon väittämät kokonaisuutena kyseisessä tavoitteessa. Tavoitteita vertaillaessa voitiin huomata, mitkä tavoitteet varhaiskasvattajat ymmärsivät ja mitkä olivat ne tavoitteet, joiden kohdalla he kokivat oman osaamisensa vahvemmaksi.

Varhaiskasvatuksessa yksi perimmäisistä ja pitkäaikaisimmista tavoitteista on omata taidot, joilla tukea lapsen oppimista ja kehitystä (Sheridan ym. 2009, 379). Käsitellen jokaisen tavoitteen osalta väittämiä voidaan nähdä, että varhaiskasvattajilla on parhaiten ymmärrystä, osaamista toimia tavoitteen mukaisesti työssään ja osaamista toteuttaa tavoitetta niin päiväkodin arkisissa tilanteissa kuin pedagogisessa suunnittelutyössä, tavoitteiden 1,4 ja 5 kohdissa. Näiden tavoitteiden väittämissä esiintyi vähiten hajanaisuutta vastausten välillä. Varhaiskasvattajat olivat yhtä mieltä kolmessa neljästä väittäimestä. Kyseiset varhaiskasvatuslain tavoitekohdat ovat:

”1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

”4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

”5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

NAEYC (The National Association for the Education of Young Children) on luokitellut viisi standardia, jotka määrittelevät korkeatasoisen ammatillisuuden. Ensimmäisenä puhutaan varhaiskasvattajan tietoisuudesta lapsen kehittymiseen ja oppimiseen liittyen ja, että työntekijä on esimerkiksi kykenevä luomaan ympäristön, missä kaikki lapset viihtyvät. Toisessa standardissa

keskitytään rakentamaan yhteisöllisiä suhteita. Kolmas tuo esille varhaiskasvattajien kunnioitettavaa asennetta heidän tehdessään arviointeja. Neljännessä käsitellään kykyä opettaa edistääkseen lapsen oppimista. Viimeinen standardi käsittelee varhaiskasvattajan omaa kehittymistään ammattilaiseksi varhaiskasvatuksessa. Sillä tarkoitetaan esimerkiksi kykyä toimia neuvonantajana lapsille ja kykyä käyttää eettisiä suuntaviivoja. (Hyson, Tomlinson & Morris 2009, 2.)

Varhaiskasvattajien välillä eniten vastauzeroja esiintyi varhaiskasvatuslain tavoitteiden: 6, 7, 9 ja 10 osalta. Jokaisen väittämän kohdalla kyseisissä tavoitteissa esiintyi vastauzeroja. Lukuun ottamatta tavoitetta 10, jossa kaikki varhaiskasvattajat olivat olleet samaa mieltä väittämässä ”osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni” ja tavoitteen 7 osalta väittämässä ”ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan”. Muuten jokaisessa tavoitteessa oli vastauzeroja muihin tavoitteisiin nähden. Kyseiset varhaiskasvatuslain tavoitteet on määritelty varhaiskasvatuslaissa seuraavasti:

”6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

”7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

”9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

”10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä;” (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Vaikka yllämainittujen 6, 7, 9 ja 10 tavoitteiden kohdissa ilmenikin varhaiskasvattajien erilaisia näkemyksiä omasta osaamisestaan voidaan tuloksista kuitenkin päätellä valtaosan olleen jokseenkin tai täysin samaa mieltä omasta osaamisestaan. Tulosten suurin eroavaisuus koski tavoitteen 6 alla esitetyn väittämän kohtaa ”osaan toteuttaa tavoitetta pedagogisessa suunnittelutyössä”. Varhaiskasvattajista 21,7 prosenttia eli kymmenen varhaiskasvattajaa oli valinneet vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa” ja ”jokseenkin eri mieltä”. Tätä suurempia vastauzeroja ei esiintynyt muissa väittämässä tai tavoitteissa.

Nummenmaan, Karilan, Joensuun ja Rönholmin (2007) tutkimusraportissa ”Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa” varhaiskasvattajat olivat tuoneet ilmi tyytyväisyyttään, kun he olivat saaneet kehitettyä uudenlaisia raameja ja antaneet mahdollisuuden osallistua, käsitellä asioita ja jalostaa työpaikkakeskusteluja (Nummenmaa, Karila, Joensuu & Rönholm 2007, 122-123). Tulosten perusteella valtaosa varhaiskasvattajista koki, että heillä on osaamista harjoittaa ja toteuttaa työtänsä uuden varhaiskasvatuslain asettamien tavoitteiden mukaisesti, mutta he kivat tarvetta keskustelulle.

8.2 Tutkimustulosten tarkastelua: lisä- tai täydennyskoulutustarve

Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet laadukkaan varhaiskasvatuksen ja pedagogiikan merkityksen oppimiselle ja kehitykselle. Varhaiskasvatuksella voidaan huomata ja korjata ongelmia sekä ehkäistä oppimisvaikeuksia. Lisäksi se ehkäisee syrjäytymistä. Sosiaalisten taitojen kehittäjänä se on myös avainasemassa. Tutkimusten mukaisesti varhaiskasvatus on kaikista kasvatuksesta ja koulutuksesta hyödyttävintä. (Laadukas varhaiskasvatus on tuottavaa.)

Varhaiskasvattajien arviota omasta osaamisestaan selvitettiin myös kartoittamalla heidän lisä- ja täydennyskoulutustarvetta. Tämän osion päätuloksina oli, että varhaiskasvattajien oman arvon mukaan heillä on tarvetta lisä- tai täydennyskoulutuksille jokaisen tavoitteen kohdalta. Tuloksista ilmeni, että suurinta tarvetta lisä- tai täydennyskoulutuksen varhaiskasvattajat kivat tavoitteiden kuusi: ”antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa:” (52,2%/24) ja seitsemän: ”tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä:” (50,0%/23) osalta (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Tulosten perusteella vähiten lisä- tai täydennyskoulutuksen tarvetta varhaiskasvattajat kivat tavoitteiden viisi: ”turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä:” (69,6%/32) ja kymmenen: toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä: (56,5%/26) osalta (Varhaiskasvatuslaki 580/2015 2 a §).

Työ muuttuu jatkuvasti ja siihen kohdistuu yhä enemmän vaatimuksia. Se edellyttää työnantajalta ja työntekijältä ammatillisia kehittymistä ja osaamisen ylläpitämistä. Lisäksi se tarvitsee yhteiskunnan tukea esimerkiksi perus- ja täydennyskoulutusten muodossa. (Opetusalan ammattaja.) Tulokset lisä- tai täydennyskoulutustarpeesta olivat hajanaisia jokaisen tavoitteen kohdalla ja jokaisen tavoitteen kohdalla oli myös ”en osaa sanoa” vastauksia.

Varhaiskasvatuksen koulutustarpeet vaativat ennakointia ja kehittämistä. Ongelmallista on se, että samaan tehtävään käyvät eri ammatti- ja koulutusnimikkeet. Lain toisen vaiheen uudistuksessa voidaan säätää kelpoisuusvaatimuksista. (Alila ym. 2014, 12, 17.) Laadullisen osion muodostaneen avoimen kysymyksen vastauksissa nousi esille varhaiskasvattajien huoli ammattitaidon madaltumisesta ja pätevän henkilöstön saamisesta varhaiskasvatukseen.

Tutkimukset ovat osoittaneet varhaiskasvattajien koulutuksen merkityksen. Mitä korkeammin koulutettu sitä herkempi ja sitoutuneempi työntekijä on vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Myös oppimistulokset ovat parempia. Tämä asia tulisi huomioida lain seuraavan vaiheen uudistamisessa. (Lisää lastentarhanopettajia vastaamaan varhaiskasvatuksenlaadusta.) Varhaiskasvatustyön muuttuessa yhteiskunnan muutosten myötä tarvitaan ammattilaisten erilaisen osaamisen yhdistämistä. Sosionomien koulutus on laaja kokonaisuus ja se voi tuoda varhaiskasvatukseen erilaista osaamista ja näkökulmia sosiaalipedagogiikkaan, yhteisöllisyyteen ja yhteiskuntaan liittyen (Sosionomi varhaiskasvatuksessa 2014).

Sosionomin ammatin vahvuutena voidaan nähdä esimerkiksi palvelujärjestelmän laajempi tunteminen ja kyky ohjata asiakkaita niihin tarvittaessa sekä monimuotoisuuden ja yhteiskunnan muutosten ymmärtäminen (Sosionomi varhaiskasvatuksessa 2014). Koulutuksen lisäksi lain toisen vaiheen käsittelyssä tulisi huomioida henkilöstön nimikkeet ja rakenteet, erityisopetus, johtaminen, ryhmäkoot ja vuorohoito (Varhaiskasvatuslain uudistamista jatkettava).

Tulosten analysoinnin ja saatujen tutkimustulosten jälkeen opinnäytetyöntekijät tekivät myös aineistosta ristiintaulukointia. Ristiintaulukointiin taustamuuttujaksi valittiin ammatti ja varsinaiseksi muuttujaksi lisä- tai täydennyskoulutustarve. Ristiintaulukointi oli haasteellista opinnäytetyön pienen otoksen ja ammattien epätasaisen jakautumisen vuoksi. Joidenkin tavoitteiden kohdalla oli P arvon mukaan tilastollisia merkitsevyyksiä. Tuloksia ei kuitenkaan ole tässä raportissa avattu, sillä ne eivät ole luotettavia ammattien epätasaisen jakautumisen vuoksi. Kyselyyn vastanneiden varhaiskasvattajien ammattikunnat eivät jakaudu tasaisesti ja muun muassa erityislastentarhanopettajien lukumäärä aineistossa oli vain kaksi. Ristiintaulukoinnista ei ilmene selkeästi ja luotettavasti se, että vaikuttaako ammatti koulutustarpeen lisääntymiseen. Tämä ei siis anna oikeaa kuvaa koulutustarpeesta verrattuna ammattiin ja sen vuoksi ristiintaulukointia koskevat tulokset on jätetty työstä pois.

8.3 Tutkimustulosten tarkastelua: käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteista

Varhaiskasvattajien käsitystä varhaiskasvatuslain tavoitteista selvitettiin neljän kysymyksen avulla. Kysymykset/väittämät olivat seuraavat: ”koen tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssäni, varhaiskasvatuslain tavoitteet tuovat muutoksia työhöni sekä varhaiskasvatus-

lain tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssäni.” Lisäksi käsityksiä selvitettiin avoimella kysymyksellä: ”Millä tavalla tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä?”

Tämän osion päätuloksina oli, että kaikki varhaiskasvattajat olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että he kokevat tavoitteiden toteuttamisen tärkeäksi työssään. Hieman yli puolet varhaiskasvattajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että tavoitteet tuovat muutoksia työhön. Varhaiskasvattajista suurin osa 76,1 prosenttia (35) oli myös sitä mieltä, että varhaiskasvatuslain asettamat tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä.

Laadullisen osion eli avoimen kysymyksen päätuloksena ilmeni, että varhaiskasvattajien käsityksien mukaan varhaiskasvatuslaissa asetetut tavoitteet tulevat näkymään ja vaikuttamaan useilla eri tavoilla sekä päiväkodin arjessa että työssä. Sisällönanalyysin kautta vastauksista muodostui erilaisia teemoja, jotka muodostivat alakategorioita.

Varhaiskasvatuslaki korostaa selvästi enemmän lapsilähtöisyyttä kuin vanha päivähoitolaki. Eriyisesti on painotettu lapsen etua ja osallisuuden vahvistamista. Pedagogiikka korostuu vahvasti varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatuslaissa asetetut tavoitteet ja sen korostama pedagogiikka ovat merkittävä uudistus palveluille. (Mahkonen 2015, 236.) Opinnäytetyön tulokset tukevat uuden lain lapsilähtöisempää otetta ja pedagogiikan korostumista. Lapsilähtöisyyttä ja lapsen osallisuutta korostettiin. Tuloksista muodostettiin alakategorioita ja niiden perusteella ilmeni, että varhaiskasvattajien arvioiden mukaan tavoitteet tulevat näkymään: lapsen roolissa, yhteistyössä, toiminnassa, keinojen puutteessa ja koulutuksen tarpeessa sekä muutosten kohtaamisessa. Avoimen kysymyksen sisältäneestä laadullisesta aineistosta esille nousseet tulokset tukivat ja syvensivät määrällisestä aineistoista esiin nousseita tuloksia.

Uusi laki voidaan nähdä myös soveltamisalaltaan rajallisena sekä tulkinnanvaraisena lakina. Ilmaisultaan se on lapsilähtöinen ja suhdanneherkkä laki. Lakitekstit ovat tulkinnanvaraisia. Laki ei ole sitä, miten se luetaan vaan sitä, miten se tulkitaan. Laista puuttuu säännöksiä, jotka antaisivat työvälineitä varhaiskasvatuksen piirissä työskenteleville. (Mahkonen 2015, 228-235.) Avoimessa kysymyksessä tuli myös ilmi varhaiskasvattajien huoli juuri ”työkalujen” puuttumisesta konkreettisessa merkityksessä. Voidaankin kysyä löytävätkö varhaiskasvattajat laista selkeitä ohjeita arkipäivän ongelmien ratkaisemiseksi (Mahkonen 2015, 27).

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti tuo ilmi varhaiskasvatuksen tulevaisuuden ihannekuva: muutettavia asioita ja tekoja, joilla näitä muutoksia voitaisiin edesauttaa. Varhaiskasvatuksen vision ydin on, että lapset voivat hyvin. Työtä toteutetaan ja arvioidaan sään-

nöllisesti. Perheet ja lapset ovat osallisina varhaiskasvatuspalvelujen toteuttamisessa ja suunnittelussa. Työntekijät ovat koulutettuja ja osaavia. Henkilöstö voi hyvin ja sen riittävyys on taattu. Miespuolisten työntekijöiden määrä lisääntyisi. Pedagogiikkaa kehitetään ja tutkimus sekä kehittäminen olisi vakiintunutta. Niiden tuloksia hyödynnettäisiin päätöksenteossa ja työn toteuttamisessa. (Varhaiskasvatus vuoteen 2020 2007, 65.) Koulutetun ja osaavan henkilökunnan lisäksi tulisi huolehtia sen hyvinvoinnista. Tässä opinnäytetyössä lain tavoitteisiin ja niiden tuomiin muutoksiin kohdistuen varhaiskasvattajat toivat esille huolta myös siitä, että tavoitteiden myötä työmäärä kasvaa ja vaatimukset nousevat.

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan ehdotukset yllämainituille toimenpiteille olivat seuraavat: lainsäädännön uudistaminen, työntekijöiden koulutuksen sekä osaamisen kehittäminen, varhaiskasvatuspalvelujen kehittäminen ja ohjausjärjestelmän selkiyttäminen sekä tutkimuksen ja kehittämisen vahvistaminen. Lainsäädäntö uudistettaisiin tukemaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen hoito, kasvatus ja opetus olisivat jatkumoa kotikasvatukselle ja silta myös koulutusjärjestelmän välille olisi rakennettu. (Varhaiskasvatus vuoteen 2020 2007, 65-67.)

Osa näistä ollaan toteutettu ja toteuttamassa lakiuudistusten vaiheiden avulla. Vielä on haastavaa arvioida lain kokonaisvaltaisia vaikutuksia varhaiskasvatuksessa. Muutosten astuttua voimaan ja niiden vakiinnuttua käytänteiksi varhaiskasvatuksen kentälle voidaan arvioida, miten visiossa ollaan onnistuttu ja, mihin suuntaan varhaiskasvatus on lakiuudistusten myötä kehittynyt. Lisäksi hallituksen on seurattava uuden varhaiskasvatuslain vaikutuksia myös laatuun ja ryhmäkokoihin liittyen. Hallituksen on myös täydennettävä määritelmiä lain toisen vaiheen uudistamisen aikana. Sivistysvaliokunnalle on annettava selvitys vuoden 2017 kevääseen mennessä. (Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1.)

8.4 Opinnäytetyöprosessi

Tekijöilleen opinnäytetyö ja sen prosessi on ollut haastava ja antoisa. Aiheen lopulliseen valintaan vaikutti myös opinnäytetyöntekijöiden henkilökohtainen mielenkiinto aihetta kohtaan ja sillä on ollut positiivinen merkitys prosessin edetessä. Haastavimmaksi osuudeksi opinnäytetyössä sen tekijät kokivat työn alun eli suunnitelmavaiheen sekä kyselylomakkeen muodostamisen. Niiden suunnittelu ja toteutus olivat työläitä ja aikaa vieviä osuuksia. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi sen erilaisine vaiheineen on ollut mielenkiintoinen ja monelta kannalta opettavainen.

Opinnäytetyö on mahdollistanut monien tietojen ja taitojen kehittymisen. Opinnäytetyöprosessi on opettanut opinnäytetyön aiheesta paljon sekä myös tutkimukseen liittyvistä seikoista. Opinnäytetyöntekijöiden tietämys varhaiskasvatuksesta ja siihen liittyvistä aihealueista on laa-

jentunut ja syventynyt prosessin myötä. Lisäksi aiheen tutkiminen on antanut uutta tietoa varhaiskasvatukseen ja erityisesti lakimuutokseen pohjautuen. Opinnäytetyö on lisännyt valmiuksia varhaiskasvatuksessa työskentelyyn.

Lisäksi opinnäytetyöntekijöiden tiedonhankintataidot ovat kehittyneet, tutkimuksen perusteet ja käyttöperiaatteet selkiytyneet sekä tieteellisen tekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyneet prosessin myötä. Työ on saanut myös pohtimaan yhtä sosiaalialan keskeisimmistä asioista eli eettisiä kysymyksiä.

8.5 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tässä luvussa kuvataan vielä opinnäytetyön keskeisimmät johtopäätökset ja pohditaan jatkotutkimusaiheita. Taustamuuttujiksi opinnäytetyössä määriteltiin: ammatti, työkokemusvuodet, lapsiryhmä, jossa työskentelee. Lisäksi selvitettiin, onko tavoitteita käsitelty työyhteisössä ja onko niitä käsitelty riittävästi. Miltei neljä viidesosaa varhaiskasvattajista oli sitä mieltä, että tavoitteita on käsitelty työyhteisössä ja alle kaksi viidesosaa sitä mieltä, että niitä on käsitelty riittävästi.

Kaikki varhaiskasvattajat olivat jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että kokevat tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssään. Puolet varhaiskasvattajista uskoi tavoitteiden tuovan muutoksia heidän työhönsä. Lähes neljä viidesosaa varhaiskasvattajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä. Varhaiskasvattajien vastausten perusteella ne tulevat vaikuttamaan useilla tavoilla lapsen roolissa, yhteistyössä, toiminnassa, keinojen puutteessa ja koulutuksen tarpeessa sekä muutoksen kohtaamisessa.

Varhaiskasvattajilla oli ymmärrystä lain tavoitteisiin liittyen ja osaamista toteuttaa tavoitteita niin päiväkodin arkisissa tilanteissa kuin pedagogisessa suunnittelutyössäkin. Suurimmaksi osaksi varhaiskasvattajat olivat jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä kunkin tavoitteen ja väittämän osalta. Valtaosa koki, että heillä on osaamista harjoittaa ja toteuttaa työtänsä uuden varhaiskasvatuslain asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Väittämäkohtaisesti varhaiskasvattajat olivat olleet kaikista eniten samalla linjalla kohdassa: ”Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan” ja eniten eriäviä vastauksia ilmeni väittämässä ”Osaan toteuttaa tavoitetta pedagogisessa suunnittelutyössä.” Varhaiskasvattajat kokivat tarvetta lisä- tai täydennyskoulutukselle jokaisen tavoitteen osalta, mutta vastausmäärät vaihtelivat tavoitteesta riippuen. Varhaiskasvattajien mukaan suurin lisä- tai täydennyskoulutustarve koettiin tavoitteiden kuusi ja seitsemän osalta. Tuloksien perusteella vähiten lisä- tai täydennyskoulutuksen tarvetta koettiin tavoitteiden viisi ja kymmenen osalta.

Tutkimukseen osallistuneiden määrä oli pieni ja aineiston niukkuuden vuoksi yleistyksiä tutkimustuloksista ei voida tehdä. Perushavaintoina tutkimuksesta voidaan kuitenkin pitää, että varhaiskasvattajien mukaan lain uudistaminen tuo useita muutoksia varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvattajiin kohdistuen ja ne edellyttävät osaamisen päivittämistä. Varhaiskasvattajien käsityksien mukaan tavoitteet nostavat vaatimustasoa ja työmäärä kasvaa. Tulosten pohjalta voitaisiin arvioida varhaiskasvattajien tarvetta lisä- ja täydennyskoulutukselle ja sitä kautta kehittää osaamista.

Pohdinnan tasolle jää, millaisena varhaiskasvattajien käsitykset varhaiskasvatuslaista ja arvio omasta osaamisesta niiden toteuttamiseksi olisi näyttäytynyt silloin, jos vastaajia olisi ollut esimerkiksi puolet enemmän. Olisivatko tulokset olleet erilaisia, jos kysely oltaisiin toteutettu esimerkiksi vuoden päästä. Opinnäytetyöntekijät pohtivat myös sitä, miksi vastauksia ei saatu enempää useista kyselykiirroksista huolimatta.

Yhtenä tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa varhaiskasvatuspalveluiden kehittämiseksi. Opinnäytetyössä haluttiin tuoda esille varhaiskasvattajien ajatuksia ja tehdä niitä näkyväksi, jotta varhaiskasvatusta ja varhaiskasvattajien osaamista voitaisiin kehittää tarkoituksenmukaisesti. Tulokset ovat tärkeitä varhaiskasvatuslain muutoksia ymmärrettäessä. Opinnäytetyössä esille tuodut ajatukset ja tulokset eivät sellaisenaan ratkaise varhaiskasvattajien osaamiskysymyksiä tai varhaiskasvatuksen ”epäkohtia”, mutta tulokset nostavat esille henkilöstön näkökulmia ja ne voivat lisätä keskustelua varhaiskasvatuksesta, osaamisesta ja koulutuksesta.

Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi on mahdollista miettiä lukuisista erilaisista näkökulmista käsin jatkotutkimusaiheita. Vertailun vuoksi tutkimus voitaisiin toteuttaa muissa kunnissa ja sen avulla nähdä, millainen tilanne niissä on. Myöhemmin voitaisiin selvittää, onko varhaiskasvattajien tämänhetkiset käsitykset toteutuneet ja, mitä muutoksia laki ja tavoitteet ovat tuoneet, kun lain asettamat vaatimukset ovat muodostuneet käytänteiksi varhaiskasvatuksen kentälle. Jos varhaiskasvattajilla on mahdollisuus kehittää osaamistaan tulosten perusteella, voitaisiin niiden vaikutuksia myöhemmin arvioida esimerkiksi lisä- tai täydennyskoulutuksien jälkeen.

Opinnäytetyö on toteutettu hyvässä yhteistyössä työelämän kanssa. Työelämältä on saatu tukea ja palautetta opinnäytetyön eri vaiheissa. Opinnäytetyön valmis raportti tullaan lähettämään työelämälle, jotta opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää työelämässä. Opinnäytetyö voi lisätä keskustelua työyhteisöissä ja sen tulosten perusteella varhaiskasvatustyötä voidaan kehittää.

Lähteet

- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Alila, K, Eskelinen, M, Estola, E, Kahiluoto, T, Kinos, J, Pekuri, H-M, Polvinen, M, Laaksonen, R & Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 12. Viitattu: 27.09.2016.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr12.pdf?lang=fi>
- Brèdikytè, M. 2011. The zones of proximal development in children's play. *Acta Universitatis Ouluensis E Scientiae Rerum Socialium* 119. Viitattu: 15.5.2015.
<http://urn.fi/urn:isbn:9789514296147>
- Csibra, G. Gergely, G. 2011. Natural pedagogy as evolutionary adaption. Viitattu: 1.10.2016.
<http://rstb.royalsocietypublishing.org/content/royptb/366/1567/1149.full.pdf>
- Grierson, H. 2000. Early Childhood Education and Care Policy in Finland. Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy. Viitattu: 2.10.2016.
<http://www.oecd.org/finland/2476019.pdf>
- Happo, I & Määttä, K. 2011. Expertise of Early Childhood Educators. *International Education Studies*. 4 (3), 91-99. Viitattu: 5.10.2016
<http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ies/article/viewFile/11581/8194>
- Helenius, A. & Korhonen, R. (toim.). 2008. Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- HE 341/2014. 2014. Finlex. Hallituksen esitykset. 2014. Viitattu: 15.5.2016. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140341>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita 13.-14., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Holkeri-Rinkinen, L. 2009. Aikuinen ja lapsi vuorovaikutusta rakentamassa. Diskurssianalyttinen tutkimus päiväkodin arjesta. *Acta Electronica Universitatis Tamperensis* 835. Viitattu: 16.5.2015.
<http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7692-1>
- Hujala, E, Fronsén, E, Heikka, J (toim.). 2008. Varhaiskasvatuksen johtajuuden ytimessä - tutkimuksen ja käytännön puheenvuoroja. Kasvatus- ja opetusalan johtajuus - projekti. Opettajankoulutuslaitos. Varhaiskasvatuksen yksikkö. Tampereen Yliopisto. Viitattu: 25.09.2016
https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66357/varhaiskasvatuksen_johtajuuden_ytimessa_2008.pdf?sequence=1
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrilla, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.
- Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. 2009. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu: 02.05.2016.

<http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

- Hyson, M, Tomlinson, H. & Morris C. 2009. Quality Improvement in early childhood teacher education: Faculty perspectives and recommendations for the future. Viitattu: 18.10.2016
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ848839.pdf>
- Hyvä tieteellinen käytäntö. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu: 03.05.2016.
<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto>
- Hämäläinen, J. 2003. The Concept of Social Pedagogy in the Field of Social Work. Article in Journal of Social Work. April 2003. Viitattu: 1.10.2016
https://www.researchgate.net/profile/Juha_Haemaelaeninen/publication/249741384_The_Concept_of_Social_Pedagogy_in_the_Field_of_Social_Work/links/0c96053beda5551837000000.pdf
- Johdanto. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu: 03.05.2016.
<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/johdanto>
- Kalliala, M. 2008. Kato mua. Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki: Yliopistopaino.
- Karila, K. & Lipponen, L. (toim.). 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino. Tallinna Raamatutrukikoda.
- Ketola, H. 2006. Olipa kerran päiväkotiki - yhteiskunnassa tapahtuneiden rakennemuutosten vaikutukset suomalaiseen päiväkotihoidon, sen muutokseen ja kehitykseen 1970-1990-luvuilla. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu-tutkielma. Kasvatustiede. Viitattu: 19.05.2016.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93394/gradu01046.pdf?sequence=1>
- Kohti varhaiskasvatustieteen lakia. 2014. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 11. Viitattu: 15.5.2016.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr11.pdf?lang=f>
- Kuula, A. 2006. Tutkimuseettinen. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä: Vastapaino.
- Laadukas varhaiskasvatus on tuottavaa. Opetusalan ammattijärjestö. OAJ vaikuttaa. Varhaiskasvatustieteen lakia. Viitattu: 20.09.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatustieteenlakia>
- Lasten päivähoito 2014. 2016. THL. Tilastot. Tilastot aiheittain. Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalvelut. Viitattu: 15.5.2016.
<https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lasten-paivahoito>
- Lisää lastentarhanopettajia vastaamaan varhaiskasvatuksen laadusta. Opetusalan ammattijärjestö. OAJ vaikuttaa. Varhaiskasvatustieteen lakia. Viitattu: 20.09.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatustieteenlakia>
- Mahkonen, S. 2015. Varhaiskasvatustieteen lakia. Bookwell Oy Porvoo 2015. Helsinki: Edita.
- Mahkonen, S. 2016. Varhaiskasvatustieteen lakia. Helsinki: Edita.

- Mahkonen, S. 2012. Päivähoito ja laki. Helsinki: Edita.
- Nummenmaa A-R, Karila K, Joensuu M. & Rönholm R. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Kehittämisstrategiana ongelmaperusteinen työssä oppiminen. E-Kirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.
- OAJ tiedottaa. 2015. Opetusalan ammattijärjestö. Medialle. Uutiset. Leikkaukset uhkaavat viedä 9500 työpaikkaa. Viitattu 21.09.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/Uutiset?contentID=1408912087314>
- Opetusalan ammatteja. Opetusalan ammattijärjestö. OAJ. Viitattu: 27.9.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/Opettajan%20ammatti>
- Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi Oy.
- Petäjaniemi, T, Pokki, S. 2010. Selvitys päivähoiton ja varhaiskasvatuksen asemasta valtionhallinnossa. STM. OPM. Viitattu: 24.9.2016
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/73962/URN%3aBN%3afi-fe201504226357.pdf?sequence=1>
- Repo, L. & Sajaniemi, N. 2013. Prevention of bullying in early educational settings: pedagogical and organizational factors related to bullying. European Early Childhood Education Research Journal (in press).
- Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Sheridan S, Edwards C, Marvin C, Knoche L. 2009. Early education and development. Professional development in early childhood programs: Process issues and research needs. Article 20 (3), 377-401. Nebraska Center for research on children, youth, families and schools university of Nebraska-Lincoln. Viitattu: 22.10.2016.
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10409280802582795?needAccess=true>
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. 2009. Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan jaosto varhaiskasvatuslainsäädännön kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Yliopistopaino.
- Sosionomi varhaiskasvatuksessa. 2014. Tuo pienten lasten kasvatukseen sosiaalipedagogista, yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamista. Talentia. Helsinki. Viitattu: 16.11.2016.
http://www.talentia.fi/files/66/Sosionomi_varhaiskasvatuksessa_2014_net.pdf
- Tuomi, J. 2008. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Varhaiskasvatus. 2015. Lapset, nuoret ja perheet. Kasvun kumppanit. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu: 12.05.2016.
<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>
- Varhaiskasvatus. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. Opetushallitus. Viitattu: 12.05.2016.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus
- Varhaiskasvatuslaki 8.5.580/2015. Laki lasten päivähoitosta annetun lain muuttamisesta. Finlex. Lainsäädäntö. Säädökset alkuperäisinä. 2015. 580/2015. Viitattu: 16.11.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150580>

Varhaiskasvatus on lapsen oikeus. 2014. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Medialle. Kannanotot ja lausunnot. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus - MLL:N lausunto varhaiskasvatuslaista. Viitattu: 21.09.2016
http://www.mll.fi/medialle/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=20885368

Varhaiskasvatuslain uudistus, vaihe 1. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto. JHL. Työelämä. Ammattialatoiminta. Varhaiskasvatus. Uudistuva varhaiskasvatuslaki. Viitattu: 21.09.2016
http://www.jhl.fi/portal/fi/tyoelama/ammattialatoiminta/varhaiskasvatus/uudistuva_varhaiskasvatuslaki/

Varhaiskasvatuslain uudistamista jatkettava. Opetusalan ammattijärjestö. OAJ vaikuttaa. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu: 20.09.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>

Varhaiskasvatuslaki. Opetusalan ammattijärjestö. OAJ vaikuttaa. Viitattu: 20.09.2016
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>

Varhaiskasvatussuunnitelma. 2016. Opetusalan Ammattijärjestö. OAJ vaikuttaa. Varhaiskasvatuslaki. Varhaiskasvatuksen suunnitelma pdf. Viitattu: 11.05.2016.
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2015. Lapset, nuoret ja perheet. Kasvun kumppanit. Varhaiskasvatus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu: 20.09.2016
<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes oppaita 56. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Toinen tarkistettu painos. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 2008. Yliopistopaino. Viitattu 19.09.2016
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504225850>

Kuviot

Kuvio 1: Varhaiskasvatuksessa olevien lasten lukumäärä (Lasten päivähoito 2016).	14
Kuvio 2: Varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, onko tavoitteita käsitelty työyhteisössä	32
Kuvio 3: Varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, onko tavoitteita käsitelty riittävästi työyhteisössä	32
Kuvio 4: Varhaiskasvattajien ajatuksia siitä, mitä muutoksia tavoitteet tuovat varhaiskasvatustyöhön	35
Kuvio 5: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta kuusi	37
Kuvio 6: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta seitsemän	38
Kuvio 7: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta yhdeksän	39
Kuvio 8: Varhaiskasvattajien arvioita osaamisestaan toteuttaa tavoitetta kymmenen	40

Taulukot

Taulukko 1: Varhaiskasvattajien taustatiedot	31
Taulukko 2: Varhaiskasvattajien käsityksiä tavoitteista yleisesti	33
Taulukko 3: Varhaiskasvattajat kokivat vähiten lisä- tai täydennyskoulutustarvetta tavoitteiden 5 (taulukko) ja 10 osalta	42
Taulukko 4: Varhaiskasvattajat kokivat suurinta lisä- tai täydennyskoulutustarvetta tavoitteiden 6 (taulukko) ja 7 osalta	42

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	62
Liite 2: Tutkimuslupa.....	69
Liite 3: Esimerkki sisällönanalyysistä	71

Liite 1: Kyselylomake

KYSELYLOMAKE

Tämän kyselylomakkeen ovat tehneet Laurean Tikkurilan toimipisteessä opiskelevat 3. vuoden sosionomiopiskelijat. Kyselylomake on tärkeä osa opinnäytetyötä ja tutkimusta. Kyselylomakkeen avulla on tarkoitus kartoittaa kasvattajien käsitystä uuden varhaiskasvatuslain tavoitteista ja arviota omaa osaamistaan varhaiskasvatuslain tavoitteisiin liittyen.

Tutkimuksessa käytettävä kyselylomake ei tule ulkopuolisten käyttöön tai nähtäväksi. Olemme huomioineet vastaajien tietosuojan ja tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyys pysyy anonyymina. Tutkimuksen jälkeen hävitämme lomakkeet asianmukaisesti. Kyselylomakkeeseen vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaaminen vie noin 15 minuuttia. Vastauksesi on meille tärkeä!

Opinnäytetyön tekijät, mikäli sinulla on kysyttävää voit olla yhteydessä meihin:
Laakso Elisa, elisa.laakso@student.laurea.fi &
Laurila Jennika, jennika.laurila@student.laurea.fi

Taustatekijät

1. Työkokemuksesi päivähoitossa:

Alle vuoden	1-5 vuotta	5-10 vuotta	Yli 10 vuotta

2. Ammatti:

Lastentarhanopettaja (Sosionomi AMK)	Lastentarhanopettaja	Lähihoitaja	Erytyislastentarhanopettaja	Muu, mikä?

3. Lasten ikäryhmä, jossa työskentelet:

0-3 vuotiaat	3-5 vuotiaat tai sisarusryhmä	Esikouluikäiset	Muu, mikä?

4. Olemme käsitelleet uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita työyhteisössä.

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

5. Mielestäni uuden varhaiskasvatuslain tavoitteita on käsitelty riittävästi työyhteisössä.

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

Arvio omasta osaamistarpeesta lain tavoitteisiin liittyen

Seuraavaksi on lueteltu uuden varhaiskasvatuslain mukaiset tavoitteet. Lue tavoitteet kohta kohdalta ja vastaa sen jälkeen kysymyksiin tavoitteisiin perustuen.

Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia 1

6. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

7. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

8. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

9. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

10. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä sekä edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista 2

11. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

12. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

13. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

14. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

15. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Toteuttaa leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimis-kokemukset 3

16. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

17. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

18. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

19. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

20. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö
4

21. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

22. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

23. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

24. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

25. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä 5

26. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

27. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

28. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

29. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

30. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa 6

31. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

32. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

33. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

34. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

35. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa työyhteisössä 7

36. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

37. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

38. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

39. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

40. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää toimimista vertais-ryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestäväan toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen 8

41. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

42. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

43. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

44. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

--	--	--	--	--

45. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin 9

46. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

47. Minulla on osaamista toteuttaa tavoitetta työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

48. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

49. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

50. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

51. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Toimia yhdessä lapsen sekä vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä 10

52. Ymmärrän, mitä lain tavoitteella tarkoitetaan

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

53. Osaan toimia tavoitteen mukaisesti työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

54. Osaan toteuttaa tavoitetta päiväkodin arkisissa tilanteissa

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

55. Osaan huomioida tavoitteen toteuttamisen pedagogisessa suunnittelutyössä

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

56. Koen tarvitsevani lisä- tai täydennyskoulutusta oman osaamiseni kehittämiseksi tämän tavoitteen osalta

En	Kyllä	En osaa sanoa

Käsityksiä varhaiskasvatuslain tavoitteisiin liittyen

57. Koen tavoitteet ja niiden toteuttamisen tärkeäksi työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

58. Varhaiskasvatuslain tavoitteet tuovat muutoksia työhöni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

59. Varhaiskasvatuslain tavoitteet tulevat näkymään/vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssäni

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

60. Millä tavalla tavoitteet tulevat näkymään/ vaikuttamaan päiväkodin arjessa ja työssä?

Kiitos vastauksistasi!

Liite 2: Tutkimuslupa

KERAVAN KAUPUNKI	PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJA	§ 42/2016
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala	30.5.2016	
		Sivu
Toimialajohtaja, kasvatus ja opetus	☐ Pysyvästi säilytettävä	1(2)
	☒ Määräajan säilytettävä	

TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMINEN - ELISA LAAKSO JA JENNIKA LAURILA

Laakson ja Laurilan opinnäytetyön "Varhaiskasvattajien käsitys uuden varhaiskasvatuslain tavoitteista ja arvio omasta osaamisesta lain tavoitteisiin liittyen" tavoitteena on selvittää kasvattajien käsitystä uuden varhaiskasvatuslain tavoitteista, ja heidän arviota omasta osaamisestaan varhaiskasvatuslain tavoitteisiin liittyen. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millainen käsitys varhaiskasvattajilla on varhaiskasvatuslain tavoitteista?
2. Mikä arvio varhaiskasvattajilla on omasta osaamisestaan varhaiskasvatuslain tavoitteiden toteuttamiseksi?

Tutkimusaineisto kerätään Keravan kaupungin varhaiskasvatuksessa työskenteleviltä varhaiskasvattajilta. Keravalla on 19 varhaiskasvatuksen toimintayksikköä, joissa työskentelee 304 varhaiskasvattajaa. Tutkimus toteutetaan määrällisenä tutkimuksena, sisältäen avoimia kysymyksiä. Tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella, joka toteutetaan e-lomakkeena.

Tutkimuksen kannalta tärkeä osa-alue on tietosuojaja ja sen noudattaminen niin, että vastaajien anonymiteetti säilyy ja vastaajille kerrotaan avoimesti, mihin ja mitä tarkoitusta varten kyselylomakkeet kerätään. Vastaukset säilytetään ja hävitetään asianmukaisesti, eikä ulkopuolisilla ole niihin pääsymahdollisuutta. Kyselylomakkeista ei voi tunnistaa vastaajaa. Tutkimusaineisto on tarkoitus kerätä kesä- elokuun aikana ja tulokset analysoidaan sekä raportoidaan elo-syyskuun aikana. Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika on loka-marraskuussa ja lopullinen työ jätetään 18.11.2016, minkä jälkeen se toimitetaan kasvatus- ja opetustoimeen.

Kasvatus- ja opetustoimen johtosäännön 8 §:n kohdan 7 mukaan kasvatuksen ja opetuksen toimialajohtaja vastaa toimialan paikallisesta, seudullisesta, valtakunnallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Päätös

Päätän myöntää tutkimusluvan Elisa Laaksolle ja Jennika Laurilalle edellä kuvatun tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimusluvan ehtona on se, että asianosaiset suostuvat tutkimukseen osallistumiseen. Tutkimuksesta ei saa olla tunnistettavissa tai mainittuna yksittäisiä varhaiskasvatuksen vastualueen työntekijöitä. Tutkimus tulee toimittaa kasvatus- ja opetustoimeen sen valmistuttua.

Päätöksen
allekirjoitus

Tiina Larsson
Toimialajohtaja, kasvatus ja opetus

KERAVAN KAUPUNKI
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala

PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJA
30.5.2016

§ 42/2016

Toimialajohtaja, kasvatus ja opetus

Pysyvästi säilytettävä
 Määräajan säilytettävä

Sivu
2(2)

Pöytäkirja nähtävillä Kasvatus- ja opetustoimi 9.6.2015

Tiedoksi
Elisa Laakso
Jennika Laurila
Hannele Koskinen, vt. varhaiskasvatusjohtaja
Heli Söderqvist, varhaiskasvatuksen suunnittelija
Keravan varhaiskasvatusyksiköt

Tiedoksianto
asianosaiselle

Tämä päätös on
 lähetetty tiedoksi kirjeellä lähetetty tiedoksi sähköisesti Päiväys 30/5 2016

Tiedoksiantaja

Antti-Pekka Röntynen, puh. 040 318 2033

luovutettu asianosaiselle
Asianosaisen allekirjoitus

Oikaisuvaatimus-
ohjeet

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta (Kuntalaki 91 § [-])

Oikaisuvaatimusviranomaisen
Kasvatus- ja opetuslautakunta
Kultasepänkatu 7
04250 Kerava

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei oteta huomioon määräaikaa laskettaessa. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua pöytäkirjaotteen lähettämisestä tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimusasiakirjat on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä viraston aukioloajan päättymiseen mennessä.

Liite 3: Esimerkki sisällönanalysistä

varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, millä tavalla tavoitteet tulevat näkymään/vaikutamaan päiväkodin arjessa ja työssä

alkuperäisilmaisu	pelkistykset	alakategoria
”Vastavuoroisuus kasvat- tajien, yhteistyötahojen ja vanhempien kanssa li- sääntyy. Lapsen yksilölli- syys ja ainutlaatuisuus huomioidaan paremmin kasvatustyössä.”	yhteistyö lisääntyy lapsilähtöisyys korostuu	lapsen rooli/yhteistyö
”Uskoisin toimintatuokioi- den muuttuvan entistä lapsilähtöisimmiksi, jol- loin lapset ovat entistä enemmän suunnittelussa mukana.”	lapsilähtöisyys korostuu, lasten osallisuus lisääntyy suunnittelussa	lapsen rooli/yhteistyö
”Oppimisympäristö tulee muuttumaan. Lasten osal- lisuuteen muutos suunnit- telussa ja toiminnassa, oppimisympäristön muu- tos.”	lasten osallisuuteen muu- tos suunnittelussa ja toi- minnassa oppimisympäristön muu- tos	lapsen rooli/muutosten kohtaaminen
”Lapsen osallisuus koros- tuu, vanhoja tapoja tul- laan muuttamaan”	lapsen osallisuus korostuu vanhojen tapojen muutta- minen	lapsen rooli/muutosten kohtaaminen